

APSTIPRINĀTI
AS "Rīgas Fondu birža"
padomes sēdē
2004. gada 31. augustā

Ar grozījumiem, kas apstiprināti
15.02.2006.; 30.10.2007.;
11.02.2009.; 19.01.2010.; 14.06.2011.

**NASDAQ OMX Riga
Biedru noteikumi**

SATURA RADĪTĀJS

1. NOTEIKUMU MĒRĶIS	4
2. TERMINU SKAIDROJUMI (DEFINĪCIJAS UN SAĪSINĀJUMI)	4
3. VISPĀRĪGIE JAUTĀJUMI	8
3.1. NOTEIKUMU PIEMĒROŠANA UN GROZĪŠANAS KĀRTĪBA	8
3.2. TEHNISKIE NOTEIKUMI	9
<i>Tirdzniecības sistēma</i>	9
<i>Biedra Tehnoloģiskais aprīkojums</i>	10
<i>Sistēmas pārbaudes</i>	10
<i>Biedra Tehnoloģiskā aprīkojuma defekti vai trūkumi tajā</i>	11
<i>Apsardze</i>	11
<i>Tirdzniecības sistēmas un Biedra Tehnoloģiskā aprīkojuma izmaiņas</i>	11
<i>Tirdzniecības sistēmas defektu un trūkumu labošana</i>	12
<i>Tirdzniecības sistēmas lietošana</i>	12
<i>Sistēmas kontaktpersona</i>	12
<i>Biedra atbildība</i>	12
3.3. INFORMĀCIJA NO BIRŽAS TIRDZNICĪBAS SISTĒMAS	12
3.4. INTELEKTUĀLĀ ĪPAŠUMA TIESĪBAS	13
3.5. DALĪBAS MAKSA.....	14
3.6. ĀRKĀRTAS PASĀKUMI.....	14
<i>Tirdzniecības sesijas pagarināšana</i>	15
3.7. KONFIDENCIALITĀTE UN INFORMĀCIJAS SNIEGŠANAS PIENĀKUMS	15
<i>Biedra pienākumi ievērot konfidencialitāti</i>	15
<i>Biedra pienākumi sniegt informāciju</i>	16
<i>Biržas pienākumi ievērot konfidencialitāti</i>	16
3.8. ATBILDĪBAS IEROBEŽOJUMS	16
3.9. PIEMĒROJAMĀ LIKUMDOŠANA UN STRĪDU RISINĀŠANA	17
4. BIRŽAS BIEDRI	17
4.1. VISPĀRĪGIE JAUTĀJUMI PAR DALĪBU UN TIRDZNICĪBU BIRŽĀ.....	17
4.2. BIRŽAS BIEDRA STATUSA IEGŪŠANA	18
4.3. BIRŽAS BROKERI.....	20
4.4. BIRŽAS TIRDZNICĪBAS DIENA	22
4.5. UZDEVUMU IEVADĪŠANAS PRASĪBAS	22
4.6. CENAS NOTEIKŠANAS PRASĪBAS UZDEVUMIEM UN DARĪJUMIEM	22
4.7. TIRDZNICĪBAS APSTĀDINĀŠANA (SHORT TRADING HALT –MATCHING HALT).....	23
4.8. TIRDZNICĪBAS APTURĒŠANA (TRADING HALT – SUSPENSION)	24
4.9. AUTOMĀTISKA UZDEVUMU MARŠRUTĒŠANA	24
4.10. AUTOMATIZĒTA TIRDZNICĪBA	26
4.11. NOTEIKUMI PĀRKĀPUMI.....	27
4.12. TĪRGUS UZTURĒTĀJI.....	27
4.13. PIEEJAS NODROŠINĀŠANA (SPONSORED ACCESS).....	27
5. KAPITĀLA VĒRTSPAPĪRU TIRGUS	29
5.1. VISPĀRĪGIE JAUTĀJUMI	29
5.2. TIRDZNICĪBAS METODES	30
DARĪJUMUS AR FINANŠU INSTRUMENTIEM VAR SLĒGT UZDEVUMU GRĀMATĀ VAI KĀ TIEŠOS DARĪJUMUS.	30
5.3. TIRDZNICĪBAS DIENA	30
5.4. UZDEVUMU GRĀMATA UN UZDEVUMI	31

5.5. Uzdevumu izpilde uzdevumu grāmatā.....	32
5.6. Tiešo darījumu paziņošanas un registrēšanas noteikumi.....	32
5.7. Darījumu atcelšana.....	33
5.8. Norēķinu noteikumi.....	34
5.9. Īpašie noteikumi darījumu veikšanai akciju tirgus segmentā.....	34
<i>Automātiska uzdevumu savietošana</i>	34
<i>Tiešie darījumi Tirdzniecības sesijas laikā</i>	34
<i>Tiešie darījumi ārpus Tirdzniecības sesijas</i>	34
5.10. Īpašie noteikumi darījumu veikšanai emisijas instrumentu tirgus segmentā.....	35
5.11. Īpašie noteikumi darījumu veikšanai ieguldījumu apliecību (daļu) tirgus segmentā.....	35
5.12. Īpašie noteikumi darījumu veikšanai varantu tirgus segmentā.....	35
6. FIKSĒTĀ IENĀKUMA INSTRUMENTU TIRGUS.....	35
6.1. VISPĀRĪGIE JAUTĀJUMI.....	35
6.2. TIRDZniecības metodes.....	35
6.3. TIRDZniecības diena.....	36
6.4. Uzdevumu grāmata, uzdevumi un cenu piemērošana tirgus segmentā RSE Bonds Automach.....	36
6.5. Uzdevumu grāmata, uzdevumi un cenu piemērošana tirgus segmentā RSE Bonds.....	37
6.6. Darījumu atcelšana.....	38
6.7. Norēķinu noteikumi.....	38
7. UZRAUDZĪBA.....	38
7.1. Uzraudzības vispārīgie jautājumi.....	38
7.2. Pārbaudes.....	39
7.3. Rīkojumi.....	39
7.4. Papildu ierobežojumu noteikšana biedriem.....	40
8. SODI.....	40
8.1. Soda veidi.....	40
8.2. Brīdinājuma izteikšana.....	40
8.3. Soda naudas uzlikšana.....	40
8.4. Biedra darbības biržā pārtraukšana.....	41
8.5. Biedra statusa anulēšana.....	41
9. BIRŽAS VALDES LĒMUMU APSTRĪDĒŠANA UN STRĪDU IZSKATĪŠANA.....	42

1. Noteikumu mērķis

NASDAQ OMX Riga Biedru noteikumu (turpmāk – Noteikumi) mērķis ir noteikt finanšu instrumentu tirdzniecības kārtību NASDAQ OMX RIGA, AS (turpmāk – Birža) regulētajos tirgos, Biržas biedra statusa iegūšanas, pārtraukšanas un anulēšanas kārtību un citus ar Biržas darbību saistītos jautājumus tādējādi, lai tiktu veicināta Biržas, tās regulēto tirgu un Biedru darbības atbilstība NASDAQ OMX Nordic un NASDAQ OMX Baltic noteiktajiem standartiem un darbības principiem. Noteikumi ir izstrādāti saskaņā ar Finanšu instrumentu tirgus likumu.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2009. gada 11. februārī un stājas spēkā 2009. gada 13. februārī un ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010. gada 19. janvārī un stājas spēkā 2010. gada 8. februārī)

2. Terminu skaidrojumi (definīcijas un saīsinājumi)

Atsauces cena (Reference Price) - iepriekšējās Tirdzniecības stundās pēdējā noslēgtā darījuma cena. Ja Tirdzniecības stundu beigās attiecīgā finanšu instrumenta Uzdevumu grāmatā ir ievadīts pirkšanas uzdevums, kurā norādītā cena ir augstāka par Atsauces cenu un attiecīgajās Tirdzniecības stundās pēdējā noslēgtā darījuma cenu, vai ievadīts pārdošanas uzdevums, kurā norādītā cena ir zemāka par atsauces cenu un attiecīgajās Tirdzniecības stundās pēdējā noslēgtā darījuma cenu, uzdevumā norādītā cena ir uzskatāma par Atsauces cenu nākamajās Biržas dienas Tirdzniecības stundām.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010. gada 19. janvārī un stājas spēkā 2010. gada 8. februārī)

Automātiski savietots darījums (Automatically Matched Trade) - darījums, kas tiek izpildīts Uzdevumu grāmatā, veicot automātisku uzdevumu savietošanu.

Automātiska uzdevumu savietošana (Automatic Order Matching) - pirkšanas un pārdošanas uzdevumu automātiska savietošana, kad Uzdevumu grāmatā ievadītajā uzdevumā finanšu instrumentu cena, apjoms un citi darījuma nosacījumi atbilst iepriekš Uzdevumu grāmatā ievadītā uzdevumā norādītajiem darījuma nosacījumiem.

Automatizētā tirdzniecība (Algorithmic Trading) – uzdevumu ievadīšana, tajā izdarīto izmaiņu un uzdevumu atcelšanas reģistrācija Tirdzniecības sistēmā, izmantojot programmnodrošinājumu, kas automātiski apvieno lielu skaitu uzdevumu, kuri atbilst ieprogrammētām īpašām (specifiskām) pazīmēm.

Automātiska uzdevumu maršrutēšana (Direct Market Access) – Biedra klienta izveidoto uzdevumu elektroniska un automātiska reģistrēšana Tirdzniecības sistēmā, izmantojot interneta vai citus tīkla savienojumus, kas ir izveidoti starp Biedru un tā klientu.

Biedrs (Member)– juridiska persona, kam ir piešķirts Biržas biedra statuss un kura ar Biržu ir noslēgusi Dalības līgumu.

Biržas brokeris (Exchange trader) – Biedra darbinieks, kas ir pilnvarots piedalīties Biržas organizētajā tirdzniecības sistēmā Biedra vārdā.

Biržas diena (Exchange day) – diena, kurā var veikt darījumus (kurā Biržā notiek tirdzniecība) Biržas regulētajos tirgos.

Biržas organizētais tirgus – regulētais tirgus vai daudzpusējā tirdzniecības sistēma, kuru Birža organizē un pārvalda atbilstoši Finanšu instrumentu tirgus likumam un Biržas noteikumiem.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1. novembrī)

Biržas paziņojums (*Exchange notice*) – Tirdzniecības sistēmā ievadīts paziņojums, ar kuru tiek nodota informācija Biedriem vai Tirgum kopumā.

Biržas noteikumi – Biržas izstrādāti un apstiprināti noteikumi, kas regulē Biržas biedru uzņemšanu, Biedru darbību Biržā, darījumu slēgšanu Biržas regulētajos tirgos un norēķinu veikšanu par Biržā noslēgtajiem vai reģistrētajiem darījumiem, kā arī citus jautājumus, kurus saskaņā ar Finanšu instrumentu tirgus likumu Biržai ir jāregulē, lai nodrošinātu atklātu un regulāru finanšu instrumentu darījumu slēgšanu.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2009. gada 11. februārī un stājas spēkā 2009. gada 13. februārī)

Bloka darījums - Tiešais darījums, kas tiek slēgts par finanšu instrumentu skaitu, kas pārsniedz Biržas noteikto Bloka darījuma limitu.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1. novembrī)

Cenas intervāls (*Spread*) – intervāls starp augstāko pirkšanas un zemāko pārdošanas cenu, kas attiecīgajam instrumentam ir norādīta Uzdevuma grāmatā ievadītajos uzdevumos.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1. novembrī)

Dalībvalsts – Eiropas Savienības dalībvalsts vai Eiropas Ekonomikas zonas valsts.

Darījums (*Trade*) – vienošanās par finanšu instrumentu pirkšanu vai pārdošanu, kas ir izpildīta kā automātiski savietots darījums vai reģistrēta kā tiešais darījums.

Darījuma laiks (*Time of the Trade*) - laiks, kurā automātiski savietojams darījums ir savietots (*matched*) vai Tiešais darījums ir noslēgts (darījuma puses ir vienojušās par darījuma nosacījumiem).

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1. novembrī)

Fiksētā ienākuma instrumentu tirgus (*Fixed-income market*) – tirgus segmenti, kuros notiek tirdzniecība ar fiksētā ienākuma instrumentiem.

Genium INET – elektroniska tirdzniecības sistēma, kura nodrošina darījumu slēgšanu ar finanšu instrumentiem Fiksētā ienākuma instrumentu tirgū.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2011. gada 14. jūnijā un stājas spēkā 2011. gada 20. jūnijā)

Iekšējais darījums (*Internal trade*) – tiešais darījums, kas tiek noslēgts starp Biedru un tā klientu vai starp diviem Biedra klientiem.

Finanšu instrumenti (turpmāk arī – Instrumenti) (*Instrument*) – pārvedami vērtspapīri un citi finanšu instrumenti, kas ir iekļauti un tiek tirgoti Biržas regulētajos tirgos.

INET Nordic – elektroniska tirdzniecības sistēma, kura nodrošina darījumu slēgšanu ar finanšu instrumentiem Kapitāla vērtspapīru tirgū.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010. gada 19. janvārī un stājas spēkā 2010. gada 8. februārī)

Kapitāla vērtspapīru tirgus (*Equity market*) – Tirgus segmenti, kuros notiek tirdzniecība ar akcijām, emisijas instrumentiem, varantiem, ieguldījumu fondu apliecībām (daļām) un citiem tiem pielīdzināmiem finanšu instrumentiem.

Kotēšanas solis (*Tick Size*) – mazākās iespējamās cenas izmaiņas diviem atsevišķiem Uzdevumu grāmatā ievadītiem uzdevumiem.

Komisija – Finanšu un kapitāla tirgus komisija.

Likums – Finanšu instrumentu tirgus likums un citi tiesību akti, kuri regulē finanšu instrumentu publisko apgrozību, regulētā tirgus organizētāja un to izveidoto tirgu darbību un citus ar to saistītus jautājumus.

Labākā cena – zemākā cena, kas ir norādīta finanšu instrumentu pārdošanas uzdevumā vai augstākā cena, kas ir norādīta finanšu instrumentu pirkšanas uzdevumā.

Labākais pieprasījums (*Best Bid*) – labāko pieprasījumu konkrētajam finanšu instrumentam nosaka, ņemot vērā attiecīgajā Uzdevumu grāmatā reģistrētos pirkšanas uzdevumus, kuros norādītais finanšu instrumentu apjoms ir viena Lote vai lielāks.

Labākais piedāvājums (*Best Ask*) – labāko piedāvājumu konkrētajam finanšu instrumentam nosaka, ņemot vērā attiecīgajā Uzdevumu grāmatā reģistrētos pārdošanas uzdevumus, kuros norādītais finanšu instrumentu apjoms ir viena Lote vai lielāks.

Lote (*Round Lot*) – instrumentu minimālais skaits, par kādu noslēgtajos darījumos norādīto cenu ņem vērā, nosakot Pēdējo fiksēto cenu Genium INET sistēmā.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1. novembrī un ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010. gada 19. janvārī un stājas spēkā 2010. gada 8. februārī, ar grozījumiem, kas apstiprināti 2011. gada 14. jūnijā un stājas spēkā 2011. gada 20. jūnijā)

NASDAQ OMX Baltic – termins tiek lietots, lai kopā apzīmētu sekojošus regulētā tirgus organizētājus: NASDAQ OMX Rīga, NASDAQ OMX Tallinn un NASDAQ OMX Vilnius.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010. gada 19. janvārī un stājas spēkā 2010. gada 8. februārī)

NASDAQ OMX Nordic – termins tiek lietots, lai kopā apzīmētu sekojošus regulētā tirgus organizētājus: NASDAQ OMX Copenhagen, NASDAQ OMX Helsinki, NASDAQ OMX Iceland un NASDAQ OMX Stockholm.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010. gada 19. janvārī un stājas spēkā 2010. gada 8. februārī)

Slēptais apjoms (*Non-displayed volume*) – starpība starp kopējo apjomu un atklāto apjomu. Kapitāla vērtspapīru tirgū viss uzdevuma apjoms var tikt pilnībā slēpts, ja kopējais Uzdevuma apjoms pārsniedz Biržas noteikto Bloka darījuma limitu.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010. gada 19. janvārī un stājas spēkā 2010. gada 8. februārī)

Nepubliska tirgus informācija – Tirdzniecības sistēmā esošā informācija, kuru var lietot un saņemt tikai Biedra iekšējie lietotāji.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010. gada 19. janvārī un stājas spēkā 2010. gada 8. februārī)

Nepilna Lote (*Odd Lot*) – instrumentu skaits, kas ir mazāks kā Lote.

Pirms-tirdzniecības sesija (*Pre-trading session*) – laika periods Tirdzniecības sesijā pirms Tirdzniecības stundām, kurā Uzdevumu grāmatā drīkst ievadīt uzdevumus un drīkst reģistrēt tiešos darījumus, kā arī veikt citas Pirms-tirdzniecības sesijas laikā atļautās darbības.

Pēc-tirdzniecības sesija (*Post-trading session*) – laika periods Tirdzniecības sesijā pēc Tirdzniecības stundām, kurā drīkst atcelt uzdevumus un reģistrēt Tiešos darījumus, kā arī veikt citas Pēc-tirdzniecības sesijā atļautās darbības.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1. novembrī un ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010. gada 19. janvārī un stājas spēkā 2010. gada 8. februārī)

Pēdējā fiksētā cena (*Latest Paid Price*) – pēdējā Tirdzniecības sistēmā fiksētā cena automātiski savietotajam darījumam, kas ir noslēgts vismaz par vienu Loti, vai Tiešajam darījumam, ja Tiešais darījums atbilst Tirdzniecības nolikumā noteiktajam darījuma veidam un tipam, kas tiek ņemts vērā nosakot Pēdējo fiksēto cenu.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1. novembrī)

Pieejas nodrošināšana (*Sponsored Access*) – elektroniskās pieejas sistēma, kurā Biedrs nodrošina Biedra klientiem elektronisku pieeju Uzdevumu ievadei Tirdzniecības sistēmā, izmantojot Biedra identifikācijas kodu. Pieejas nodrošināšanas pakalpojums nevar tikt piešķirts tādām Biedra klientam, kurš jau ir kāda no NASDAQ OMX Baltic ietilpstošā regulētā tirgus organizētāja Biedrs.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

Publiska tirgus informācija – tā informācija par Tirgu, ko iegūst un apkopo, ņemot vērā Tirdzniecības sistēmā esošos datus (Biržas publicētā informācija par tirdzniecību un citiem ar Tirgus darbību saistītiem apstākļiem) un kuru var publiski izplatīt.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

Standarta Lote – minimālais Lotu skaits, ko Birža var noteikt katram finanšu instrumentam atsevišķi.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti Rīgas Fondu biržas valdes sēdē 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1.novembrī)

Tehnoloģiskais aprīkojums (*Technology equipment*) – Biedra informācijas sistēmas sastāvdaļa, kurā ietilpst sistēmprogrammas, lietojumprogrammas, palīgprogrammas, sistēmfaili, datori, datortīkli, aparatūra un citas iekārtas, kas tiek izmantotas, lai Biedrs varētu piekļūt tirdzniecības sistēmām un veikt tajā darījumus un norēķinus.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

Tiešais darījums (*Manual trade*) – vienošanās, kas ir noslēgta ārpus Uzdevumu grāmatas un kuru noslēdzot Biedrs un tā klients ir vienojušies, ka darījums tiks izpildīts atbilstoši Biržas noteikumiem.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1.novembrī)

Tirgus (*Market*) – Biržas regulētais finanšu instrumentu tirgus, kas darbojas atbilstoši noteiktām finanšu instrumentu iekļaušanas, tirdzniecības, kotēšanas un norēķinu veikšanas prasībām.

Tirgus uzturētājs (*Market maker*) – Biedrs, kas, noslēdzot līgumu, ir apņēmis nodrošināt konkrēta finanšu instrumenta aktīvāku tirdzniecību (likviditāti), Tirdzniecības sesijas laikā ievadot Uzdevumu grāmatā pirkšanas un pārdošanas uzdevumu vismaz par tādu apjomu, kas atbilst attiecīgajam finanšu instrumentam tirgus uzturētāju uzdevumiem noteiktajiem minimālajiem finanšu instrumentu apjomiem.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1.novembrī un ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

Tirgus segments (*Market Segment*) - Tirgus daļa, kas darbojas atbilstoši vienādiem tirdzniecības noteikumiem.

Tirdzniecības uzsākšanas izsole (*Opening Call Auction*) – laika periods Tirdzniecības sesijas laikā, kurā Pirms-tirdzniecības sesijas laikā ievadītie uzdevumi vai Uzdevumu grāmatā esošie uzdevumi tiek izpildīti (*matched*) par aprēķināto līdzsvara cenu.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1.novembrī un ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

Tirdzniecības slēgšanas izsole (*Closing Call Auction*) – laika periods Tirdzniecības sesijas laikā, kurā Tirdzniecības stundu laikā un periodā pirms Tirdzniecības slēgšanas izsoles ievadītie uzdevumi vai Uzdevumu grāmatā esošie uzdevumi tiek izpildīti par aprēķināto līdzsvara cenu.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

Tirdzniecības sesija (*Trading Sessions*) – laika periods Biržas dienā, kurš sevī ietver Pirms-tirdzniecības sesiju, Tirdzniecības stundas un Pēc-tirdzniecības sesiju..

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

Tirdzniecības stundas (*Trading Hours*) – laika periods Tirdzniecības sesijas laikā, kad veic automātisku uzdevumu savietošanu, reģistrē tiešos darījumus un veic citas Tirdzniecības stundās atļautās darbības.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

Tirdzniecības sistēma (*Trading System*) - elektroniska sistēma vai sistēmas (tehniskais nodrošinājums, programmnodrošinājums un ar to saistītās komunikāciju sistēmas), ko administrē Birža un kas nodrošina tirdzniecību ar instrumentiem Biržas regulētajos tirgos. Birža nodrošina tirdzniecību ar Genium INET tirdzniecības sistēmas starpniecību fiksētā ienākuma vērtspapīru tirgū un ar INET Nordic tirdzniecības sistēmas starpniecību kapitāla vērtspapīru tirgū.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī, ar grozījumiem, kas apstiprināti 2011.gada 14. jūnijā un stājas spēkā 2011.gada 20.jūnijā)

Vidējā darījumu cena (*Average Traded Price*) – vidējā svērtā cena vienā Uzdevumu grāmatā reģistrētajiem darījumiem.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1.novembrī)

Vidēji svērtais cenas intervāls (*Volume Weighted Average Spread*)- intervāls starp vidēji svērto pirkšanas un vidēji svērto pārdošanas cenu, kas attiecīgajam finanšu instrumentam ir pieejama Uzdevuma grāmatā atbilstoši nepieciešamajam apjomam.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1.novembrī)

Uzdevums (*Order*) – saistošs piedāvājums pirkt (Pirkšanas uzdevumus) vai pārdot (Pārdošanas uzdevums) finanšu instrumentus atbilstoši nosacījumiem, kurus Biedrs ir norādījis Uzdevumu grāmatā ievadītajā uzdevumā.

Uzdevumu grāmata (*Order book*) - Tirdzniecības sistēmā ievadīto pirkšanas un pārdošanas uzdevumu uzskaites sistēma, kas tiek izveidota konkrētam instrumentam un kurā par attiecīgo instrumentu tiek iekļauta (ja tas ir nepieciešams un iespējams) informācija par norēķinu veikšanu, cenas noteikšanu (decimāldaļu skaits), Lotes apjomu, darījuma minimālo apjomu u.c.

3. Vispārīgie jautājumi

3.1. Noteikumu piemērošana un grozīšanas kārtība

3.1.1. Šie Noteikumi regulē Biedru darbību Biržas organizētajos tirgos un citus ar to saistītos jautājumus. Noteikumi un to grozījumi ir pieejami Biržas mājas lapā internetā.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1.novembrī)

3.1.2. Noteikumi ir saistoši Biedram no datuma, kad tam ir piešķirts Biedra statuss un Biedrs ir parakstījis Dalības līgumu. Grozījumi šajos Noteikumos ir saistoši Biržai un Biedriem bez iepriekšēja apstiprinājuma saņemšanas no Biedriem, ja ir ievēroti šo Noteikumu 3.1.3. punkta nosacījumi.

3.1.3. Birža veic grozījumus šajos Noteikumos, ievērojot šādu kārtību:

1) pirms grozījumu veikšanas Noteikumos Birža informē Biedrus par plānotajiem grozījumiem. Biedri ne vēlāk kā 10 Biržas dienas pēc paziņojuma saņemšanas drīkst pieprasīt, lai Birža sniedz konsultācijas (paskaidrojumus) par plānotajiem grozījumiem;

2) ja Biržas Biedri nav pieprasījuši paskaidrojumus (konsultācijas) par plānotajiem grozījumiem, Birža sagatavo grozījumu projektu un ne vēlāk kā 30 dienas pirms grozījumu apstiprināšanas nosūta to profesionālo asociāciju pārstāvjiem, kā arī Komisijai saskaņošanai.

3) grozījumi Noteikumos stājas spēkā Biržas valdes noteiktajā datumā, taču ne ātrāk kā nākamajā dienā pēc attiecīgo grozījumu publicēšanas Finanšu instrumentu tirgus likumā noteiktajā kārtībā.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2009. gada 11. februārī un stājas spēkā 2009. gada 13. februārī)

3.1.4. Ārkārtas situācijās, ja tās ir izraisījušas nozīmīgas izmaiņas tirgū, tiesību aktu izmaiņas, tiesu lēmumi, valsts iestāžu lēmumi vai līdzīgi apstākļi, pēc Komisijas iepriekšēja saskaņojuma saņemšanas Birža drīkst nolemt, ka grozījumi Noteikumos stājas spēkā bez iepriekšējas to saskaņošanas šo Noteikumu 3.1.3. punktā noteiktajā kārtībā. Šādā gadījumā Birža nekavējoties pēc attiecīgo Noteikumu grozījumu apstiprināšanas informē par to Biedrus.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1. novembrī)

3.1.5. Biržai ir tiesības šajos Noteikumos noteiktās Biržas tiesības un pienākumus nodot citai sabiedrībai, kam ir atbilstoša kvalifikācija un pieredze nodoto pienākumu izpildē un kas apņemas nodrošināt Biržas regulēto tirgu darbību un pārvaldīt Tirdzniecības sistēmu, vai uzņēmumu apvienošanās gadījumā – kopuzņēmumam. Šāds piešķirums stājas spēkā ne ātrāk kā 4 nedēļas pēc datuma, kad Birža ir saņēmusi Komisijas apstiprinājumu un nosūtījusi Biedriem paziņojumu par šādu piešķirumu. Biedram šajos Noteikumos noteiktās tiesības un pienākumus ir tiesības nodot citai personai, tajā skaitā Biedra reorganizācijas gadījumā, vienīgi ar Biržas iepriekšēju atļauju.

3.2. Tehniskie noteikumi

Tirdzniecības sistēma

3.2.1. Birža lieto atbilstošu Tirdzniecības sistēmu tirdzniecības nodrošināšanai Kapitāla vērtspapīru un Fiksētā ienākuma instrumentu tirgū. Šie Noteikumi piemērojami tikai tirdzniecībai ar Biržas regulētajos tirgos iekļautajiem un kotētajiem finanšu instrumentiem.

Birža var izdot atsevišķus dokumentus, kuros ir sniegti attiecīgo Tirdzniecības sistēmu tehniskie apraksti, kā arī sniegta detalizētāka informācija par konkrētās Tirdzniecības sistēmas lietošanu. Minētā informācija ir pieejama Biržas mājas lapā internetā.

Birža nodrošina, ka Biedriem angļu valodā ir pieejams kapitāla vērtspapīru tirgus Tirdzniecības sistēmas lietošanas un darbības detalizēts apraksts, kas ir sniegts dokumentā „NASDAQ OMX Nordic Market Model” un fiksētā ienākuma instrumentu tirgus apraksts, kas ir sniegts dokumentā "Genium INET Market Model for Fixed Income" (turpmāk abi kopā vai atsevišķi saukti – *Market Model* dokumenti).

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010. gada 19. janvārī un stājas spēkā 2010. gada 8. februārī; (ar grozījumiem, kas apstiprināti 2011. gada 14. jūnijā un stājas spēkā 2011. gada 20. jūnijā)

Pieslēgums Tirdzniecības sistēmai

3.2.2. Biedra pieslēgumu Tirdzniecības sistēmai nodrošina ar datu pārraides tīklu starpniecību atbilstoši Biržas noteiktajai kārtībai. Birža drīkst iecelt konkrētus datu pārraides tīkla piegādātājus. Visas izmaiņas attiecībā uz īpaši ieceltiem tīkla piegādātājiem ir jāapspriež ar profesionālajām asociācijām šo Noteikumu 3.1.3. punkta otrajā un trešajā apakšpunktā noteiktajā kārtībā. Biedrs sedz visas izmaksas, kas saistītas ar Biedra datu pārraides tīkla ierīkošanu un ekspluatāciju.

Biedra Tehnoloģiskais aprīkojums

- 3.2.3. Pieslēgumu Tirdzniecības sistēmai var arī veikt, izmantojot Biržas sertificētu(-as) datoru lietojumprogrammu(-as). Birža nodrošina, ka Biedriem ir pieejams sertificēto datoru lietojumprogrammu saraksts.
- 3.2.4. Biedrs ir atbildīgs par piemērota Tehnoloģiskā aprīkojuma ierīkošanu tā pieslēgšanai Tirdzniecības sistēmai un komunikācijai ar to. Tehniskajam aprīkojumam ir jāatbilst prasībām, kuras nosaka Birža. Biedra pienākums ir izstrādāt lietojumprogrammu un režīmus saskaņā ar Biržas protokoliem datoru pieslēgumam Tirdzniecības sistēmai (darījuma, sesijas un piekļuves protokols) un nepārtraukti pielāgot lietojumprogrammas un režīmus, lai nodrošinātu, ka Tehnoloģiskais aprīkojums, kas pieslēgts Tirdzniecības sistēmai, ir projektēts tā, lai vienmēr tiktu ievēroti šie Noteikumi.
- 3.2.5. Biedru Tehnoloģiskajam aprīkojumam ir jādarbojas atbilstoši noteiktajām prasībām un tā, lai tas būtu pieslēgts un uzturētu pieslēgumu Tirdzniecības sistēmai.
- 3.2.6. Biedrs sedz visas izmaksas par Tehnoloģisko aprīkojumu un tā ierīkošanu Biedra telpās, tai skaitā izmaksas, kas ir saistītas ar komunikāciju ar Tirdzniecības sistēmu.

Sistēmas pārbaudes

- 3.2.7. Biedra Tehnoloģisko aprīkojumu (elektronisko pieslēgumu), kuru izmantojot ir paredzēts pieslēgties Tirdzniecības sistēmai, pirms pieslēguma veikšanas pārbauda Tirdzniecības sistēmas testa vidē. Testēšanu veic Biržas noteiktā kārtībā un saskaņā ar Biržas izdotiem norādījumiem. Biržai pirms pieslēguma veikšanas ir tiesības pārbaudīt Tehnoloģiskā aprīkojuma funkcionalitāti un Biedra elektronisko pieslēgumu Tirdzniecības sistēmai. Birža drīkst pieprasīt, lai Biedrs piedalītos šādās pārbaudēs.
- 3.2.8. Biržai, pamatojot pārbaudes nepieciešamību, ir tiesības pārbaudīt Biedra Tehnoloģiskā aprīkojuma funkcionalitāti un Biedra elektronisko pieslēgumu Tirdzniecības sistēmai arī tad, kad Biedrs ir uzsācis tirdzniecību Tirdzniecības sistēmā. Birža drīkst pieprasīt Biedra klātbūtni šādās pārbaudēs. Turklāt Birža drīkst pieprasīt Biedram pašam veikt šādas pārbaudes. Testēšanu veic atbilstoši Biržas izdotiem norādījumiem.
- 3.2.9. Biedrs drīkst pieprasīt Biržai veikt Biedra Tehnoloģiskā aprīkojuma pārbaudi Tirdzniecības sistēmas testa vidē. Birža drīkst iekasēt maksu par šādu testēšanu. Birža sniedz saprātīgu palīdzību Biedram saistībā ar Biedra testiem.
- 3.2.10. Biržai ir tiesības Tirdzniecības sesijas laikā un ārpus šāda laika pārbaudīt Tirdzniecības sistēmas funkcionalitāti. Birža drīkst pieprasīt Biedra klātbūtni šādās pārbaudēs. Testēšanu veic atbilstoši Biržas izdotiem norādījumiem. Biedrs savlaicīgi pirms šādām pārbaudēm saņem paziņojumu par Tirdzniecības sistēmas pārbaudi, kas varētu ietekmēt Biedra ikdienas darbību.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

- 3.2.11. Katras puses pienākums ir saglabāt ierakstus par testiem, ko veikusi attiecīgā puse vismaz 3 mēnešus pēc testa veikšanas.
- 3.2.12. Izņemot saskaņā ar šo Noteikumu 3.2.9. punktu iekasētās maksas, katra no testos iesaistītajām pusēm (Birža un Biedrs) sedz savas izmaksas, kas radušās saistībā ar veiktajiem testiem u.c.
- 3.2.13. Biedrs drīkst uzsākt tirdzniecību tikai pēc tam, kad Birža ir rakstiski apliecinājusi, ka Biedra Tehnoloģiskais aprīkojums atbilst šo Noteikumu prasībām.

Biedra Tehnoloģiskā aprīkojuma defekti vai trūkumi tajā

3.2.14. Ja, pamatojoties uz veiktajiem testiem vai citādi, Birža secina, ka Biedra Tehnoloģiskais aprīkojums vai tā elektroniskais pieslēgums Tirdzniecības sistēmai nedarbojas apmierinoši vai Biedra Tehnoloģiskais aprīkojums projektēts veidā, kas liecina, ka nav ievēroti vai nav iespējams ievērot Noteikumus, Birža par to rakstiski informē Biedru, norādot konstatētos defektus vai trūkumus. Biedrs novērš konstatētos defektus vai trūkumus Biržas norādītajā termiņā, ko nosaka, ievērojot defekta vai trūkuma novēršanai objektīvi nepieciešamo laiku. Biržai ir tiesības noteikt, ka Tehnisko aprīkojumu vai tā daļu nedrīkst lietot, līdz nav novērsts defekts vai trūkums.

Apsardze

3.2.15. Biedrs nodrošina, ka tā Tehnoloģiskais aprīkojums ir izstrādāts un izvietots tā, lai būtu ievēroti autorizācijas kontroles, izsekojamības un fiziskās apsardzes standarti. Tehnoloģiskajam aprīkojumam jābūt izstrādātam tā, lai būtu novērsta neatļauta piekļūšana Tirdzniecības sistēmai, un jābūt iespējai retrospektīvi izsekot atsevišķu reģistrāciju izcelsmi Tirdzniecības sistēmā. Tehnoloģiskais aprīkojums jāizvieto telpās, kas nav pieejamas nepilnvarotām personām. Birža drīkst noteikt papildu apsardzes režīmus.

3.2.16. Biedram nekavējoties jāinformē Birža gadījumā, ja būtiski pārkāpti apsardzes pasākumi vai pastāv drošības pasākumu būtiska pārkāpuma risks, kas varētu ietekmēt Biedra pieslēgumu Tirdzniecības sistēmai, jebkura cita Biedra pieslēgumu Tirdzniecības sistēmai vai pašu Tirdzniecības sistēmu.

Tirdzniecības sistēmas un Biedra Tehnoloģiskā aprīkojuma izmaiņas

3.2.17. Biržai ir tiesības veikt izmaiņas Tirdzniecības sistēmā, piemēram, mainīt Biržas rīcībā esošo datoraprīkojumu (aparāturu) un tā izvietojumu, mainīt datorprogrammas (programmnodrošinājumu) un mainīt protokolu datu pārraidei Tirdzniecības sistēmā.

3.2.18. Birža savlaicīgi informē tās Biedrus pirms izmaiņu veikšanas Tirdzniecības sistēmā. Nozīmīgu izmaiņu gadījumā, kad nepieciešams mainīt Biedra Tehnoloģisko aprīkojumu, paziņojumā ietver izmaiņu aprakstu, testēšanai plānoto laiku un datumu, kad stājas spēkā attiecīgās izmaiņas. Birža un Biedri ievieš Tirdzniecības sistēmas izmaiņas, grozījumus un pārveidojumus līdz Biržas noteiktajam termiņam un saskaņā ar Biržas apstiprināto kārtību.

3.2.19. Birža, ja to pieprasa visi tās Biedri, var Tirdzniecības sistēmas izmaiņu ieviešanai izveidot speciālistu grupu, kurā ietilpst pārstāvji no Vērtspapīru tirgus profesionālo dalībnieku asociācijas, Latvijas Komerčbanku asociācijas un citām profesionālajām asociācijām (ja tas nepieciešams). Speciālistu grupa izvērtē un sniedz priekšlikumus plānoto izmaiņu ieviešanai, kā arī norāda procedūras, termiņus un citus svarīgus nosacījumus, lai tiktu nodrošināts, ka izmaiņu, grozījumu vai pārveidojumu ieviešana notiek atbilstoši Biedru, Biržas un citu tirgus dalībnieku interesēm.

3.2.20. Biedrs apņemas ievērot Biržas savlaicīgi izdotus norādījumus par Tirdzniecības sistēmas izmaiņām, līdz ar to attiecīgi mainīt Biedra Tehnoloģisko aprīkojumu. Pēc Biržas norādījumiem Biedra Tehnoloģiskā aprīkojuma pārveidojumus pakļauj sistēmas testiem saskaņā ar šo Noteikumu 3.2.7. un 3.2.8. punktu.

3.2.21. Biedrs drīkst pārveidot savu Tehnoloģisko aprīkojumu, kas pieslēgts Tirdzniecības sistēmai. Par izmaiņām, kas ietekmē vai kavē Tirdzniecības sistēmu, ir jāpaziņo Biržai. Birža drīkst pieprasīt izmainīt aprīkojuma testēšanu saskaņā ar šo Noteikumu 3.2.7. un 3.2.8. punktu. Biedrs drīkst pieprasīt testēt izmainīto aprīkojumu saskaņā ar šo Noteikumu 3.2.9. punktu.

3.2.22. Birža vai Biedrs katrs pats sedz savas izmaksas, kas radušās saistībā ar izmaiņu veikšanu.

Tirdzniecības sistēmas defektu un trūkumu labošana

3.2.23. Biržai ir tiesības slēgt Tirdzniecības sistēmu vai ierobežot tirdzniecību tajā, ja tas nepieciešams Tirdzniecības sistēmas defektu vai trūkumu novēršanai. Šādu darbu vēlams ieplānot ārpus Tirdzniecības sesijas. Birža savlaicīgi informē Biedrus par šādu pasākumu veikšanu, ja defektu un trūkumu novēršanu ir nepieciešams veikt Tirdzniecības dienas laikā.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

Tirdzniecības sistēmas lietošana

3.2.24. Biedrs nodrošina, lai nepilnvarotas personas tieši vai netieši nepieklūst Tirdzniecības sistēmai. Biedrs nodrošina, ka tā darbinieki ievēro piekļuves Tirdzniecības sistēmai procedūru slepenību paroju veidā un ka šis personāls nekādā gadījumā neizpauž paroles nepilnvarotām personām. Ja Biedram ir aizdomas, ka piekļuves procedūras Tirdzniecības sistēmai ir kļuvušas zināmas nepilnvarotai personai, par to nekavējoties jāinformē Birža.

Sistēmas kontaktpersona

3.2.25. Biedrs no savu darbinieku vidus ieceļ vienu vai vairākas kontaktpersonas, kas atbild par Biedra Tehnisko aprīkojumu un Biedra pieslēgumu Tirdzniecības sistēmai, un šo personu uzdevums ir izskatīt un administrēt Biržas pieprasījumus attiecībā uz Biedra Tehnoloģisko aprīkojumu un pieslēgumu. Biedrs rakstveidā paziņo Biržai iecelto kontaktpersonu vārdus un uzvārdus, un šādu personu aizvietošanas gadījumā sniedz rakstisku paziņojumu par jaunieceltajām personām.

Biedra atbildība

3.2.26. Biedrs ir atbildīgs par visām darbībām, kas veiktas, izmantojot Biedra elektronisko pieslēgumu Tirdzniecības sistēmai, neņemot vērā to, vai šādas darbības ir veiktas ar Biedra pilnvarojumu vai bez tā.

3.3. Informācija no Biržas Tirdzniecības sistēmas

3.3.1. Biržai ir tiesības lietot informāciju, kas ir ievietota Tirdzniecības sistēmā par attiecīgo Biedru, lai raksturotu Biedra darbību. Biržai ir izņēmuma tiesības uz Tirdzniecības sistēmā esošo un apkopoto informāciju, tai skaitā izņēmuma tiesības uz šādas informācijas visu veidu izdošanu, publicēšanu, izplatīšanu un pavairošanu. Biržai ir tiesības publicēt un izplatīt šādu informāciju sabiedrībai.

3.3.2. Biedram ir tiesības lietot tikai tādu Tirdzniecības sistēmā esošo informāciju, kas saņemta, izmantojot Biedra elektronisko pieslēgumu Tirdzniecības sistēmai, un vienīgi nolūkā veikt tirdzniecību Biržā (***Nepubliska tirgus informācija***). Turklāt tikai Biedra iekšējie lietotāji drīkst lietot un saņemt šādu informāciju.

Iekšējie lietotāji ir Biedra brokeri, darbinieki, kas iesaistīti Biedra iekšējās norēķinu un uzskaites darbībās, darbinieki, kas iesaistīti Biedra Tehnoloģiskā aprīkojuma uzraudzībā, kas tieši pieslēgts Tirdzniecības sistēmai, kā arī citi darbinieki, kas var būt tieši saistīti ar finanšu instrumentu tirdzniecību, tai skaitā darbinieki, kas iesaistīti Biedra tirdzniecības darbības riska kontrolē un analizē. Par iekšējiem lietotājiem nav uzskatāmi Biedra citi darbinieki vai tādu komercsabiedrību darbinieki, kas ir vienā koncernā (grupā) ar Biedru. Biedrs pastāvīgi uztur sarakstu, kurā ir norādīti iekšējie lietotāji, un pēc Biržas pieprasījuma iesniedz šādu sarakstu Biržai.

3.3.3. Biedrs Tirdzniecības sistēmā esošo informāciju, kas nav minēta šo Noteikumu 3.3.2. punktā (t.i., informāciju, kas nav tieši saistīta vai izmantojama, lai slēgtu darījumus), drīkst saņemt, lietot un sistemātiski izplatīt apstrādātā vai neapstrādātā veidā, pilnībā vai daļēji tikai pēc tam, kad ir noslēgts atsevišķs līgums ar Biržu vai ar Biržas ieceltu juridisko vai fizisko personu.

Informācijas sistemātiska izplatīšana ir informācijas kopiju regulāra vai bieža izgatavošana un informācijas no Tirdzniecības sistēmas regulāra vai bieža izdošana vai izplatīšana, tai skaitā reālā laika informācijas izraksti un šādas informācijas regulāra vai bieža aktualizācija.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

3.3.4. Biedrs drīkst izplatīt tikai Publisko tirgus informāciju. Par Publisko tirgus informāciju ir uzskatāma tā informācija, ko Birža ir publicējusi savā mājas lapā internetā.

3.3.5. Biržai, ja attiecīgie apstākļi to nosaka, ir tiesības noteikt pieslēguma Tirdzniecības sistēmai vietu, no kuras Biedrs drīkst izplatīt informāciju un sniegt šādas izplatīšanas vadlīnijas.

3.3.6. Biedra pienākums ir nodrošināt, ka trešajām personām, kam pašlaik ir vai turpmāk būs pieeja Biedra Tehnoloģiskajam aprīkojumam, tai skaitā informācijai no Tirdzniecības sistēmas, ir zināmi šīs nozares noteikumi un, ka tās apņemas tos ievērot.

3.4. Intelektuālā īpašuma tiesības

3.4.1. Birža apņemas nepārtraukti uzturēt autortiesības, licences un citas tiesības, lai lietotu Tirdzniecības sistēmā izmantoto programmnodrošinājumu. Biedram ir tiesības lietot Tirdzniecības sistēmu, ievērojot visus šajos Noteikumos paredzētos ierobežojumus un noteiktās prasības, bet šīs tiesības Biedrs nedrīkst nodot citai personai, izņemot šo Noteikumu 3.1.5. punktā minētajā gadījumā un kārtībā, kā arī šīs nav izņēmuma tiesības.

3.4.2. Intelektuālā īpašuma tiesības uz šajos Noteikumos aprakstīto regulētā tirgus darbību, dokumentāciju par Tirdzniecības sistēmu, ar to saistītiem līgumiem, rādītājiem, klasifikatoriem, publikācijām, statistikas datiem un visiem citiem Biržas sastādītiem dokumentiem, kā arī tiesības uz to jebkādām izmaiņām vai grozījumiem pieder Biržai. Turklāt Biržai pieder intelektuālā īpašuma tiesības uz Biržas informāciju no Tirdzniecības sistēmas vai citiem avotiem, kurus sastādījusi vai citādi sagatavojusi Birža, kā arī uz Biržas laiku pa laikam veidotiem rādītājiem un klasifikatoriem.

3.4.3. Biedri drīkst lietot preču zīmes, kas ir Biržas īpašums, tikai kā Biržas produktu un pakalpojumu zīmes.

3.4.4. Lai speciāli lietotu augšminētās preču zīmes un intelektuālā īpašuma tiesības, Biedriem jānoslēdz ar Biržu vai citiem īpašniekiem atsevišķi līgumi, kuros regulē tiesības un saistības, kas saistītas ar konkrēto preču zīmju vai intelektuālā īpašuma tiesību lietošanu.

3.4.5. Šajos Noteikumos piešķirtās tiesības nepiešķir tiesības uz līdzdalību Biržas pārvaldē, īpašumtiesības vai kopīpašuma tiesības uz Tirdzniecības sistēmu vai jebkuru tās daļu, ar Tirdzniecības sistēmu saistītajiem dokumentiem, rādītājiem, klasifikatoriem, publikācijām, tirgus datiem, statistikas datiem vai citiem dokumentiem, ko sastādījusi Birža.

3.4.6. Ja trešā persona ir iesniegusi prasību pret Biedru, pamatojoties uz to, ka Biedrs ir pārkāpis trešās personas intelektuālā īpašuma tiesības Tirdzniecības sistēmas lietošanas rezultātā vai ja Biedrs citādi uzzina, ka ir apdraudētas Biržas vai Biržas pārstāvēta īpašnieka tiesības, Biedram nekavējoties rakstveidā jāinformē par to Birža.

Minētie noteikumi attiecināmi, ja Biedrs uzzina par tādu intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu, kas pieder Biržai vai Biržas pārstāvētam īpašniekam. Trešās personas prasības pret Biedru par intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpšanu izskata Birža vai attiecīgais īpašnieks uz šīs personas rēķina, un Biržai, vienojoties ar Biedru, ir tiesības pārstāvēt Biedru, izskatot trešās personas prasību. Biržai un attiecīgajam īpašniekam ir tiesības bez Biedra piekrišanas, bet apzinoties, ka Biedram nedrīkst radīt kaitējumu, uzsākt tiesvedību ar jebkuru trešo personu.

Biedrs nodrošina, ka tam pieder visas nepieciešamās licences un lietošanas tiesības attiecībā uz Tehnoloģisko aprīkojumu, kas Biedram nepieciešams savienojumam un komunikācijai ar Tirdzniecības sistēmu.

3.5. Dalības maksa

Biedrs maksā dalības maksu Biržai saskaņā ar Biržas noteiktajiem tarifiem. Ja Birža vēlas palielināt noteiktos tarifus, tad šādas izmaiņas stājas spēkā ne ātrāk kā 30 kalendārās dienas pēc attiecīgā paziņojuma nosūtīšanas Biedriem.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2009. gada 11. februārī un stājas spēkā 2009. gada 13. februārī)

3.6. Ārkārtas pasākumi

3.6.1. Iestājoties apstākļiem vai notikumiem, kas varētu būtiski ietekmēt Biržas spēju uzturēt regulāra un nepārtraukta tirgus darbību (piemēram, nemieri, sakaru pārtraukumi vai tehniski pārtraukumi), Birža drīkst veikt šādus pasākumus:

- 1) pārtraukt tirdzniecību;
- 2) ierobežot tirdzniecību;
- 3) aizkavēt tirdzniecības uzsākšanu vai slēgšanu;
- 4) ierobežot elektronisko pieslēgumu skaitu vienam Biedram;
- 5) vispārīgi ierobežot darījumu vai uzdevumu skaitu vai apjomu uz vienu elektronisko pieslēgumu;
- 6) ierobežot darījumu vai uzdevumu skaitu vai apjomu vienā vai vairākos elektroniskajos pieslēgumos;
- 7) slēgt vienu vai vairākus elektroniskos pieslēgumus.

Šos pasākumus drīkst veikt attiecībā uz visu Tirdzniecības sistēmu, konkrētu Tirgu vai tirgus segmentu, konkrētu instrumentu, automatisko uzdevumu maršrutēšanu, automatizēto tirdzniecību, pieejas nodrošināšanu vai konkrētu Biedru.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010. gada 19. janvārī un stājas spēkā 2010. gada 8. februārī)

Tehniski pārtraukumi

3.6.2. Turpmāk minētie noteikumi attiecas uz tirdzniecības tehniskiem pārtraukumiem.

3.6.3. Ja ir atslēgti Biedri, kas pārstāv 75% vai vairāk no Biržas tirdzniecības apjoma attiecīgajā tirgū, uzskatāms, ka nav iespējams uzturēt labi funkcionējošu tirdzniecību, un Birža pārtrauc tirdzniecību vai aizkavē tirdzniecības uzsākšanu attiecīgajā Tirgū.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010. gada 19. janvārī un stājas spēkā 2010. gada 8. februārī)

3.6.4. Ja ir atslēgti Biedri, kuri pārstāv 25% vai mazāk no Biržas tirdzniecības apjoma attiecīgajā tirgū, uzskatāms, ka ir iespējams uzturēt labi funkcionējošu tirdzniecību, un tirdzniecība netiek pārtraukta, kā arī netiek aizkavēta tirdzniecības uzsākšana attiecīgajā tirgū.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

3.6.5. Ja ir atslēgti Biedri, kuri pārstāv 25% vai vairāk no Biržas tirdzniecības apjoma attiecīgajā tirgū, bet ne vairāk kā 75%, Birža izvērtē, vai attiecīgajā tirgū ir iespējams uzturēt labi funkcionējošu tirdzniecību, un pieņem attiecīgu lēmumu.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

3.6.6. Ir uzskatāms, ka Biedram vairs nav pieeja Tirdzniecības sistēmai, ja ir atslēgti visi Biedra elektroniskie pieslēgumi Tirdzniecības sistēmai.

3.6.7. Nosakot šo Noteikumu 3.6.3. – 3.6.5. punktā minēto tirdzniecības apjomu, Birža lieto statistikas datus par Biedra veikto darījumu apjomu iepriekšējā mēnesī attiecīgajā tirgū.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

3.6.8. *(izslēgts ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)*

Tirdzniecības atsākšana

3.6.9. Tirdzniecību atsāk, ja Biedriem, kas pārstāv 75% tirdzniecību attiecīgajā tirgū, ir vismaz viens elektronisks pieslēgums Tirdzniecības sistēmai, un Birža nosaka, ka ir iespējams uzturēt veiksmīgu tirdzniecību.

Pirms tirdzniecības atsākšanas Biedriem ir iespēja anulēt esošos Uzdevumus. Tirdzniecību atsāk no tāda paša stāvokļa, kāds bija pirms tirdzniecības pārtraukšanas. Birža drīkst nolemt atsākt tirdzniecību bez Uzdevumiem Uzdevumu grāmatā, ar izsoli vai bez izsoles, kas ekvivalenta Tirdzniecības uzsākšanas izsolei.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

Tirdzniecības sesijas pagarināšana

3.6.10. Ja Birža ir pārtraukusi tirdzniecību, neņemot vērā pārtraukuma ilgumu, vai aizkavējusi tirdzniecības uzsākšanu vairāk kā vienu stundu, Birža drīkst noteikt Tirdzniecības sesijas pagarinājumu. Pagarinājums nedrīkst pārsniegt tirdzniecības pārtraukuma vai kavējuma laiku, taču Tirdzniecības stundu pagarinājums nevar būt īsāks kā 15 minūtes. Birža nodrošina, ka nekavējoties ir pieejams paziņojums par pagarinājumu vai pagarinājuma ilgumu.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

3.6.11. Birža pirms ārkārtas pasākumu veikšanas savlaicīgi informē Biedru par šādiem pasākumiem, ja vien pasākumu kavēta izpilde neietver būtisku zaudējumu risku jebkādā veidā. Šādās situācijās Birža pēc iespējas ātrāk informē Biedru par veiktajiem ārkārtas pasākumiem. Ja iespējams, Biedrs informē savus klientus.

3.6.12. Birža informē Biedru, tiklīdz ārkārtas pasākumi ir atcelti un Tirdzniecības sistēma darbojas pareizi. Ja tirdzniecības darbības ir pārtrauktas, tirdzniecības atsākšana nedrīkst notikt ātrāk par 10 minūtēm no attiecīga lēmuma paziņošanas brīža, ja visi Biedri nav pietiekami ātri informēti par agrāku atsākšanu.

3.7. Konfidencialitāte un informācijas sniegšanas pienākums

Biedra pienākumi ievērot konfidencialitāti

3.7.1. Biedrs nodrošina, ka tā darbiniekiem un personām, kas nolīgtas pakalpojumu sniegšanai, ir saistošs konfidencialitātes pienākums un ka tās neatļautā veidā neizpauž vai nelieto informāciju par komercdarbības apstākļiem vai citiem apstākļiem, kas iegūta Biedra darbības laikā Biržā. Konfidencialitātes pienākums attiecināms, neņemot vērā to, ka ir pārtrauktas darba attiecības vai pabeigta pakalpojumu sniegšana.

3.7.2. Ja Biedram ir kļūdaini sniegta citam Biedram paredzēta informācija, Biedrs par to nekavējoties informē Biržu. Biedrs izpilda visus Biržas rīkojumus attiecībā uz šādu informāciju. Šāda informācija ir uzskatāma par konfidenciālu, un to nedrīkst lietot Biedrs.

Biedra pienākumi sniegt informāciju

3.7.3. Pēc pamatota rakstiska pieprasījuma Biedrs sniedz Biržai informāciju par Biedra klientu kontiem un veiktajiem darījumiem, ko Birža uzskata par nepieciešamu, lai uzraudzītu un nodrošinātu šo Noteikumu ievērošanu un izpildītu savas funkcijas saskaņā ar Finanšu instrumentu tirgus likumu un šiem Noteikumiem. Šādu informāciju sniedz Biržas valdes noteiktajā kārtībā.

3.7.4. Biedrs nekavējoties informē Biržu par tādiem apstākļiem, kuru rezultātā Biedrs nevar ievērot šo Noteikumu prasības.

3.7.5. Biedrs nekavējoties informē Biržu gadījumā, ja Biedra finansiālais stāvoklis pasliktinās līdz tādām apmēram, ka pastāv risks, ka attiecīgais Biedrs vairs nebūs spējīgs izpildīt savas saistības saskaņā ar šiem Noteikumiem, vai ja pastāv apstākļi, kas var izraisīt tādas pašas sekas.

3.7.6. Biedrs iesniedz Biržai savu gada pārskatu, kā arī nekavējoties iesniedz Biržai informāciju par izmaiņām Biedra iesniegumā sniegtajos datos (izmaiņām valdes sastāvā, revidenta, tirdzniecības vadītāja maiņu u.c.).

Biržas pienākumi ievērot konfidencialitāti

3.7.7. Birža un Biržas darbinieki, un personas, kurām ir cita veida tiesiskās attiecības ar Biržu, nedrīkst neatļauti izpaust vai lietot informāciju par komercdarbību vai personīgiem apstākļiem attiecībā uz Biržas darbībām. Konfidencialitātes pienākums ir attiecināms, neņemot vērā darba attiecību pārtraukšanu un pakalpojumu sniegšanas pabeigšanu. Taču Biržai ir tiesības un pienākums sniegt informāciju Komisijai, kas uzrauga Biržu, vai citām personām, kurām Biržai ir pienākums sniegt informāciju saskaņā ar tiesību aktiem un šiem Noteikumiem.

3.7.8. Birža drīkst izpaust informāciju šo Noteikumu 3.7.7. punktā minētajām personām, izņemot Komisiju, kas uzrauga Biržu, tikai tad, ja šīs personas ir pakļautas līdzīgam konfidencialitātes ievērošanas pienākumam.

3.8. Atbildības ierobežojums

3.8.1. Biedrs un Birža neatbild par zaudējumiem, kas radušies šo Noteikumu 3.8.2. punktā neminētajos apstākļos, ja Biedrs vai Birža savus pienākumus ir veikuši ar pienācīgu rūpību.

3.8.2. Biedrs un Birža neatbild par zaudējumiem, kas radušies nepārvaramas varas apstākļu vai citu nejaušu (ārkārtas) notikumu dēļ.

Uzskatāms, ka nepārvaramas varas apstākļi vai citi nejauši notikumi pastāv, ja puse pilnībā vai daļēji nespēj izpildīt savas saistības atbilstoši šiem Noteikumiem vai ja to izpildi var uzskatīt par nesaprātīgi apgrūtināšu vietējās vai ārvalstu tiesību aktu dēļ, saistībā ar valsts vai ārvalstu valdības iestāžu darbībām, Dalībvalsts institūciju noteikumiem vai citiem pasākumiem, elektropiegādes pārtraukumiem, ugunsgrēku, ūdens postījumiem, telekomunikāciju pārtraukumiem, streikiem, blokādēm, lokautiem, dabas katastrofām, karu vai citiem līdzīgiem apstākļiem ārpus puses kontroles. Streiki,

blokādes, lokauti un boikoti ir uzskatāmi par nejaušiem (ārkārtas) notikumiem arī gadījumos, ja Biedrs vai Birža ir šādu pasākumu objekts vai veic šādus pasākumus.

- 3.8.3. Ja Biedrs vai Birža šo Noteikumu 3.8.2. punktā minēto apstākļu rezultātā pilnībā vai daļēji nevar veikt šajos Noteikumos paredzētos pienākumus, to veikšanu var atlikt līdz brīdim, kad attiecīgie apstākļi beidz pastāvēt. Ja Biedrs vai Birža nevar savlaicīgi veikt vai saņemt maksājumus šo Noteikumu 3.8.2. punktā minēto apstākļu rezultātā, puses ir atbrīvotas no pienākuma maksāt soda procentus.
- 3.8.4. Biedrs un Birža nekādā gadījumā neatbild par datu zudumu, negūto peļņu vai ienākumu zudumu, vai citiem netiešiem vai no tiem izrietošiem zaudējumiem.
- 3.8.5. Ievērojot šo Noteikumu 3.8.1. punktā minēto, Birža neatbild par zaudējumiem, kas radušies no vai saistībā ar Publiskās vai Nepubliskās tirgus informācijas izplatīšanu. Biržai nav pienākuma paziņot vai labot kļūdas Publiskā vai Nepubliskā tirgus informācijā, izņemot gadījumus, kad Birža uzskata, ka šāds paziņojums vai labojums ir pamatots un uzskatāms par nozīmīgu Biedriem.
- 3.8.6. Ievērojot šo Noteikumu 3.8.1. punktā minēto, Birža nekādā gadījumā neatbild par zaudējumiem, kas radušies no vai saistībā ar jebkādiem ārkārtas pasākumiem, kurus Birža veikusi saskaņā ar šo Noteikumu 3.6. punktu.
- 3.8.7. Zaudējumu prasījumu var samazināt vai atteikties no zaudējumu prasījuma, ja cietusī puse ar savām darbībām ir izraisījusi vai veicinājusi šādu zaudējumu rašanos vai ja tā tieši vai netieši nav mazinājusi savus zaudējumus.

3.9. Piemērojamā likumdošana un strīdu risināšana

- 3.9.1. Piemērojamo likumdošanu un strīdu risināšanas kārtību nosaka Latvijas Republikas tiesību akti, ievērojot šo Noteikumu 9. nodaļā minēto.
- 3.9.2. Visas nesaskaņas vai strīdus starp Biedru un Biržu saistībā ar Noteikumu interpretēšanu un izpildi izskata saskaņā ar Latvijas Republikas tiesību aktiem un savstarpēji vienojoties.
- 3.9.3. Ja puses nevar atrisināt strīdu savstarpēji vienojoties, visus strīdus starp Biržu un Biedriem saistībā ar tirdzniecību Biržā izskata saskaņā ar Latvijas Republikas tiesību aktiem pēc prasītāja izvēles Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras šķīrējtiesā vai Latvijas Komercbanku asociācijas šķīrējtiesā.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti Rīgas 2006. gada 15.februārī un stājas spēkā 2006. gada 16. februārī)

4. Biržas biedri

4.1. Vispārīgie jautājumi par dalību un tirdzniecību Biržā

- 4.1.1. Darījumus Biržā, ņemot vērā finanšu instrumentu veidu, var slēgt Kapitāla vērtspapīru tirgū vai Fiksētā ienākuma vērtspapīru tirgu. Katrs no šiem tirgiem iedalās vairākos tirgus segmentos.
- 4.1.2. Šīs nodaļas noteikumi attiecas uz visiem Biržas organizētajiem tirgiem un tirgus segmentiem, ja vien turpmāk šajos Noteikumos nav noteikts citādi.
- 4.1.3. Biedram, ievadot uzdevumus un slēdzot vai reģistrējot darījumus Tirdzniecības sistēmā, papildus šajos Noteikumos minētajam ir jāievēro arī specifiskās tirdzniecības

prasības, kas ir noteiktas Biržas valdes apstiprinātajā Tirdzniecības nolikumā. Tirdzniecības nolikumā var tikt regulēti šādi jautājumi:

- 1) Tirdzniecības sesijas struktūra (Pirms –tirdzniecības sesija, Tirdzniecības stundas un Pēc-tirdzniecības sesija, kā arī citu tirdzniecības aktivitāšu norises laiki);
(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)
- 2) Tirdzniecības sistēmas specifisko funkciju darbības principu un parametru apraksts (piemēram, līdzsvara cenas aprēķins, dažādu Uzdevumu nosacījumu apstrāde);
- 3) Tiešo darījumu veidi un tipi, kā arī īpašie nosacījumi Tiešo darījumu paziņošanas (reģistrēšanas) kārtībai;
- 4) kotēšanas solis (pieļaujama instrumentu cenas palielinājums); *(tick size)*;
- 5) Lotes apjoms;
- 6) Standarta Lotes apjoms;
- 7) cenu svārstību apgabals atsevišķiem finanšu instrumentu vai regulēto tirgu veidiem, kā arī nosacījumi, pie kuriem var atcelt Noteikumus noteikto cenu svārstību apgabalu;
- 8) Bloka darījuma limits;
- 9) uzdevumu veidi, uzdevumu iesniegšanas nosacījumi un izpildes kārtība (prioritātes);
- 10) Biržas papildu pakalpojumu, ko sniedz, izmantojot tirdzniecības sistēmu, sniegšanas kārtība;
- 11) informācijas par Tirdzniecības sistēmā veiktajiem darījumiem apkopošanas un darījumu statistikas sagatavošanas principi;
- 12) citi tehniskie parametri, prasības vai ierobežojumi, kas attiecas uz darījumu veikšanu.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1.novembrī)

4.1.4. Tirdzniecības nolikumu un tā grozījumus Birža saskaņo ar Biedriem šo Noteikumu 3.1.3. punktā noteiktajā kārtībā.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1.novembrī)

4.1.5. Tirdzniecības nolikums un grozījumi nolikumā stājas spēkā Biržas valdes noteiktajā termiņā, bet ne ātrāk kā nākamajā Biržas dienā pēc to publicēšanas (ievietošanas) Biržas mājas lapā internetā. Lai nodrošinātu regulāru un likumam atbilstošu tirgus funkcionēšanu (darbību), ārkārtas gadījumos Biržas valde var neievērot šo Noteikumu 4.1.4. punktu un noteikt, ka nolikuma grozījumi stājas spēkā īsākā termiņā, par to nekavējoties informējot Komisiju un Biedrus.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1.novembrī un ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

4.1.6. Birža nekavējoties, bet ne vēlāk kā nākamajā darba dienā pēc nolikumu vai to grozījumu apstiprināšanas, elektroniski nosūta Komisijai nolikuma vai tā grozījumu tekstu, kā arī paziņojumu Biedriem par nolikuma vai nolikuma grozījumu apstiprināšanu un informāciju, kur ar šiem grozījumiem var iepazīties.

4.2. Biržas biedra statusa iegūšana

4.2.1. Darījumus Tirdzniecības sistēmā var veikt tikai Biedrs, ievērojot 4.2.2. punktā minēto izņēmumu. Par Biedru var kļūt ieguldījumu brokeru sabiedrība vai kredītiestāde, kas ir tiesīga sniegt ieguldījumu pakalpojumus Latvijā vai dalībvalstī un kura saskaņā ar

Finanšu instrumentu tirgus likumu ir tiesīga kļūt par Biržas biedru, kuras darbību uzrauga atbilstoša valsts uzraudzības institūcija un kura atbilst šajos Noteikumos noteiktajām prasībām.

4.2.2. Biržas valde var piešķirt tiesības piekļūt atsevišķam Tirgus segmentam Valsts kasei, Latvijas Bankai vai citas valsts analogiskām valsts institūcijām. Minētajai personai ir pienākums ievērot šo Noteikumu prasības, ja vien līgumā starp šo personu un Biržu nav noteikti papildus ierobežojumi un īpašas, konkrētajai personai piemērojamās prasības.

4.2.3. Lai kļūtu par Biedru, pretendents iesniedz Biržai noteikta parauga iesniegumu, kuram pievieno iesniegumā norādītos dokumentus. Iesniegumā sniedzamo informāciju un tam pievienojamos dokumentus nosaka Biržas valde. Lēmumu par Biržas biedra statusa piešķiršanu Biržas valde pieņem 30 dienu laikā no iesnieguma un tajā norādīto dokumentu saņemšanas.

NASDAQ OMX Nordic un NASDAQ OMX Baltic ietilpstošas biržas biedrs var kļūt par Biedru, ja izpilda šādus nosacījumus:

1) pretendents ir spēkā esoša licence ieguldījumu pakalpojumu sniegšanai tā reģistrācijas valstī (tanī skaitā ir tiesības izpildīt klienta rīkojumus par darījumiem ar finanšu instrumentiem);

2) pretendents ir veicis tiesību aktos noteiktās darbības, lai varētu kļūt par Biržas biedru, ko var apliecināt ar uzraudzības institūcijas atbilstošu paziņojumu vai citu dokumentu, kas apliecina noteikto procedūru ieguldījumu pakalpojumu sniegšanas uzsākšanai Latvijā vai dalībvalstī izpildi;

3) pretendents ir parakstījis Dalības līgumu.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

4.2.4. Biedrs drīkst uzsākt darbību Biržā tikai pēc Dalības līguma noslēgšanas un Biržas valdes noteiktās iestāšanās maksas samaksas.

4.2.5. Biedrs, atbilstoši iesniegumā norādītajai informācijai, drīkst darboties vienā vai vairākos Tirgos vai Tirgus segmentos. Ja Biedrs vēlas darboties arī kā Tirgus uzturētājs kādam no Tirgos iekļautajiem finanšu instrumentiem, tas noslēdz attiecīgu līgumu ar Biržu vai emitentu, kura emitētajiem instrumentiem Biedrs vēlas būt Tirgus uzturētājs. Biedrs ne vēlāk kā nākamajā Biržas dienā pēc līguma ar emitentu noslēgšanas iesniedz Biržai informāciju par šāda līguma noslēgšanu un tiem līguma noteikumiem, kas ir svarīgi, lai Birža varētu kontrolēt Tirgus uzturētāja darījumu atbilstību šiem Noteikumiem un Tirgus uzturētajam noteiktajām prasībām.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

4.2.6. Biedra pamatkapitāls nedrīkst būt mazāks kā 50 000 eiro vai tā ekvivalents latos pēc Latvijas Bankas noteiktā kursa. Biedrs nodrošina, ka tā organizatoriskā struktūra, informācijas sistēmas, riska pārvaldīšanai nepieciešamās procedūras un citas iekšējās kontroles procedūras atbilst Finanšu instrumentu tirgus likumā, šajos un citos Biržas noteikumos noteiktajām prasībām.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1.novembrī)

4.2.7. Biedrs drīkst uzsākt tirdzniecību kādā no Tirgiem tikai pēc šādu prasību izpildes:

1) Biedram ir vismaz divi darbinieki, kas ir nokārtojuši nepieciešamo brokera kvalifikācijas eksāmenu un ieguvuši biržas brokera statusu NASDAQ OMX Nordic un/vai NASDAQ OMX Baltic ietilpstošā biržā;

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

2) Biedrs ir saņēmis Biržas apstiprinājumu par Biedra Tehnoloģiskā aprīkojuma atbilstību Tirdzniecības sistēmas prasībām un ir veikts Tirdzniecības sistēmas un Biedra programmatūras (informātikas) sistēmas savienojums;

3) Biedrs ir Latvijas Centrālā depozitārija dalībnieks vai ir noslēdzis līgumu ar personu, kas ir tiesīga un apņemas nodrošināt finanšu instrumentu norēķinus par Biedra noslēgtajiem darījumiem;

4) Biedrs ir atvēris un tur naudas norēķinu kontu kredītiestādē (bankā), kuru Latvijas Centrālais depozitārijs ir norādījis kā norēķinu veicēju vai izmanto tādas kredītiestādes pakalpojumus, kurai ir norēķinu konts Latvijas Centrālā depozitārija norādītajā kredītiestādē;

5) Biedrs ir izpildījis citas Biržas noteikumos noteiktās prasības, kas ir jāievēro, veicot norēķinus par Biržā noslēgtajiem vai reģistrētajiem darījumiem.

4.2.8. Katram Biedram tiek piešķirts identifikācijas kods, ko Biedrs lieto, veicot darījumus Tirdzniecības sistēmā. Īpašos gadījumos Birža vienam Biedram var piešķirt vairākus identifikācijas kodus, kas ļauj identificēt konkrēto darījumu veidu vai Tirgus segmentu, kurā darījumi tiek veikti (piemēram, darījumiem kādā no Tirgiem vai Tirgus segmentiem, tiešajiem darījumiem vai automātiski savietotajiem darījumiem). Biržai ir tiesības piešķirt Biedram vienu tādu identifikācijas kodu, kuru Biedram ir jālieto, veicot darījumus klienta uzdevumā.

4.2.9. Biedrs, veicot darījumus Tirdzniecības sistēmā, izpilda un ievēro Biržas noteikumos un tirdzniecības nolikumā noteiktās prasības par uzdevumu iesniegšanas, uzdevumu izpildes un norēķinu kārtību. Biedra atbildība par noteikumu neievērošanu ir noteikta šo Noteikumu 7. un 8. nodaļā un ir attiecināma uz visiem Biedra veiktajiem darījumiem (t.i., gan darījumiem, kas veikti klienta vārdā un uz klienta rēķina, gan Biedra vārdā un uz tā rēķina veiktajiem darījumiem).

4.2.10. Biedrs ir tiesīgs pēc savas iniciatīvas pārtraukt darbību Biržā. Lai pārtrauktu darbību Biržā, Biedrs ne vēlāk kā 30 dienas pirms plānotās darbības pārtraukšanas iesniedz Biržai rakstisku iesniegumu. Biedra darbība tiek pārtraukta tā mēneša pēdējā dienā, kurā ir pagājis minētais 30 dienu termiņš. Dienā, kad Biedrs zaudē Biržas biedra statusu, visi iesāktie darījumi, kuros Biedrs ir viena no darījuma pusēm, tiek pabeigti, veicot naudas un finanšu instrumentu norēķinus, bet Biržai iesniegtie uzdevumi tiek atcelti.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

4.2.11. Ja Birža konstatē, ka Biedrs neatbilst šajos Noteikumos izvirzītajām prasībām, Biržas valde var pieņemt lēmumu par Biedra statusa anulēšanu bez iepriekšēja brīdinājuma. Ja attiecīgie apstākļi to prasa un lai pasargātu darījumos iesaistītās puses no iespējamiem zaudējumiem, Biržas valde var pieprasīt Biedram izpildīt Tirdzniecības sistēmā reģistrētos uzdevumus.

4.3. Biržas brokeri

4.3.1. Biedra vārdā darījumus Biržā ir tiesīgs slēgt Biedra darbinieks, ar kuru Biedrs ir noslēdzis darba līgumu un kurš Biržas valdes noteiktajā kārtībā ir ieguvis Brokera kvalifikāciju. Par Biedra darbinieku ir uzskatāma arī persona, kas ir noslēgusi darba līgumu ar dalībvalstī reģistrētu ieguldījumu brokeru sabiedrību vai kredītiestādi, kura ir ar Biedru vienā koncernā (grupā) esoša sabiedrība.

4.3.2. Biedrs ir atbildīgs par sava Brokera darbībām, kas ir veiktas, izmantojot Biedram nodrošināto pieeju Tirdzniecības sistēmai arī gadījumos, ja Biedrs nav pilnvarojis minētās darbības veikt.

Brokeris nodrošina, ka jebkurš Tirdzniecības sistēmā ievadītais uzdevums vai noslēgtais (reģistrētais) darījums atbilst Noteikumu prasībām. Biedrs nodrošina, ka visiem uzdevumiem, ko Biedra vārdā Brokeris ievada tirdzniecības sistēmā tiek norādīts attiecīgā Brokera personīgais identifikācijas kods.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1.novembrī)

4.3.3. Biedram ir jāpārlicinās, vai darbiniekam, kas vēlas kļūt par Brokeri, ir atbilstoša kvalifikācija un pieredze, lai tas sekmīgi varētu pildīt Brokera uzdevumus, un vai darbinieks atbilst šādām prasībām:

- 1) darbiniekam ir vismaz 6 mēnešu darba pieredze finanšu instrumentu tirgū;
- 2) darbinieks ir apguvis ekonomiku, finanšu tirgus darbības vai finanšu analīzes jomu, ko var dokumentāri apliecināt (piemēram, iesniedzot atbilstošu izglītību apliecinoša dokumenta kopiju vai darba devēja raksturojumu);
- 3) ir apguvis un pārzina Biržas noteikumus;
- 4) sekmīgi ir nokārtojis Biržas organizēto Brokeru kvalifikācijas eksāmenu (testu), lai varētu darboties Tirdzniecības sistēmā.

4.3.4. Pēc Biedra iesnieguma Biedra darbinieks, kas atbilst šo Noteikumu 4.3.3. punkta prasībām, tiek reģistrēts Biržas brokeru reģistrā ar norādi, vai Brokeris ir tiesīgs veikt darījumus visos Tīrgos, vai kādā konkrētā Tīrgus segmentā. Iesniegumu par Brokera reģistrēšanu Biedrs sagatavo atbilstoši Biržas valdes apstiprinātajam paraugam.

Brokeris, kas ir reģistrēts kādā no NASDAQ OMX Nordic un NASDAQ OMX Baltic ietilpstošās biržas reģistriem, var tikt iekļauts Biržas brokeru reģistrā, neņemot vērā noteikumu 4.3.3.punkta prasības.

Brokerim tiek piešķirts identifikācijas kods un parole, kas apliecina Brokera lietošanas tiesības un nodrošina piekļuvi Tirdzniecības sistēmas attiecīgajam tirgus segmentam.

Brokerim ir aizliegts nodot trešajai personai savu identifikācijas kodu (ID).

Pirmos trīs mēnešus pēc Brokera darbības uzsākšanas, Birža var īstenot pastiprinātu pārraudzību pār Brokera veiktajiem darījumiem Tirdzniecības sistēmā.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1.novembrī un ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

4.3.5. Biedrs nekavējoties paziņo Biržai par darba attiecību pārtraukšanu ar darbinieku, kas vienlaikus ir Brokeris, vai par tādu apstākļu iestāšanos, kuru rezultātā Brokerim ilgstoši (ilgāk kā mēnesi) nav iespējams piedalīties tirdzniecībā un pildīt savus pienākumus.

4.3.6. Brokeris, kas vairāk kā gadu nav slēdzis darījumus Tirdzniecības sistēmā, zaudē piekļūšanas tiesības Tirdzniecības sistēmai. Birža par šādu faktu paziņo attiecīgajam Brokerim un Biedram, kura darbinieks ir Brokeris.

4.3.7. Izņēmuma gadījumos, ja Biržai ir pietiekams pamatojums, Biržas valde var lemt par atsevišķu Brokeriem noteikto prasību nepiemērošanu.

4.4. Biržas Tirdzniecības diena

Tirdzniecības sesiju struktūra (Pirms-tirdzniecības sesija, Tirdzniecības stundas un Pēc-tirdzniecības sesija) un laika grafiks, atbilstoši kuram ir nodrošināta pieeja Tirdzniecības sistēmai, tiek noteikts Tirdzniecības nolikumā, kas ir pieejams Biržas mājas lapā internetā.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

4.5. Uzdevumu ievadīšanas prasības

Biedrs nodrošina, ka, ievadot uzdevumus Tirdzniecības sistēmā un formulējot uzdevumu izpildes kārtību par darījumiem, ko Biedrs veic savā vārdā un uz sava rēķina, Biedrs apzināti neradīs apstākļus, kas varētu ietekmēt citu Tirdzniecības sistēmā ievadīto uzdevumu izpildi.

4.6. Cenas noteikšanas prasības uzdevumiem un darījumiem

4.6.1. Uzdevumu grāmatā ievadītajiem uzdevumiem un darījumiem, kuri Tirdzniecības sistēmā tiek automātiski savietoti vai par kuriem tiek iesniegts paziņojums Tirdzniecības sistēmai, ir jāatspoguļo attiecīgā finanšu instrumenta pašreizējā tirgus vērtība. Biedrs ievada uzdevumus un slēdz darījumus Tirdzniecības sistēmā ar mērķi tos izpildīt.

Pašreizējā tirgus vērtība darījumiem ir cena, kas, veicot piesardzīgu novērtējumu, visprecīzāk atspoguļo instrumenta patieso cenu. Nosakot pašreizējo tirgus vērtību, tiek ņemti vērā šādi faktori: cenu izmaiņas instrumentam tekošajā un iepriekšējā Biržas dienā, instrumenta cenu svārstības un cenu izmaiņas līdzīgiem (pielīdzināmiem) instrumentiem, ja tas ir nepieciešams un attaisnojams, kā arī tiek ņemti vērā citi nosacījumi, kas ļauj precīzāk noteikt pašreizējo tirgus vērtību.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

4.6.2. Uzdevumos, kas tiek ievadīti Uzdevumu grāmatā, un darījumiem, kas automātiski tiek savietoti vai par kuriem tiek sniegts paziņojums Tirdzniecības sistēmai, Birža Tirdzniecības nolikumā var paredzēt, ka cenu drīkst norādīt cenu svārstību apgabala robežās. Cenu svārstību apgabals ir pieļaujams finanšu instrumentu cenas izmaiņas robežas vienas tirdzniecības sesijas laikā. Ņemot vērā tirgus situāciju (piemēram, tiek publiskota būtiska informācija vai izpildīts finanšu instrumentu notikums, kā rezultātā noteiktā Atsauces cena vai Cenu svārstību apgabals nenodrošina Noteikumu 4.6.1. punkta izpildi), Biržas valdei ir tiesības vienam vai vairākiem finanšu instrumentiem uz laiku atcelt vai mainīt noteikto Cenu svārstību apgabalu, kā arī mainīt Atsauces cenu.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

4.6.3. Biedrs nedrīkst veikt negodīgus darījumus un manipulācijas ar Tirgos iekļautajiem instrumentiem, tai skaitā ievadīt uzdevumus, automātiski savietot (izpildīt) darījumus vai paziņot par noslēgtajiem darījumiem, kuri katrs atsevišķi vai kopā var būtiski ietekmēt Tirdzniecības sistēmas cenu struktūru, pieprasījumu un piedāvājumu un kam nav komerciāla pamatojuma, vai kuru rezultātā citam Biedram tiek traucēta vai liegta pieeja Tirdzniecības sistēmai.

Minētā prasība nozīmē, ka ir aizliegts veikt, piemēram, šādas darbības:

1) veikt darījumu ar mērķi darījumā iesaistītos finanšu instrumentus nekavējoties atsavināt par noteikto minimālo cenu vai darījuma noteikumi un nosacījumi paredz, ka tiks ierobežotas tiesības veikt turpmākus darījumus ar šiem finanšu instrumentiem vai kā citādi tiks veicināta šo finanšu instrumentu izņemšana no publiskās apgrozības;

- 2) veicināt automātisku uzdevumu savietošanu vai iesaistīties darījumā ar mērķi, lai pircējs un pārdevējs būtu viena un tā pati persona;
- 3) ievadīt uzdevumu vai automātiski savietot uzdevumu (iesaistīties darījumā) ar mērķi ietekmēt Biedram piederošo vai turējumā esošo citas personas finanšu instrumenta cenu, lai uz kādu noteiktu laika brīdi (piemēram, pirms gada beigām vai mēneša beigām) mainītos šī finanšu instrumenta vērtība;
- 4) ieteikt citai personai ievadīt uzdevumu vai veicināt automātisku uzdevumu savietošanu (iesaistīties darījumā), ar mērķi radīt citai personai labvēlīgākus nosacījumus (cenu) attiecīgā finanšu instrumenta pārdošanai vai pirkšanai;
- 5) novilcināt uzdevuma, kas varētu ietekmēt attiecīgā finanšu instrumenta cenu, ievadīšanu Uzdevumu grāmatā ar mērķi uz sava rēķina vai trešās personas rēķina veikt darījumus ar finanšu instrumentiem, automātiski savietojot uzdevumus (iesaistoties darījumā) pirms attiecīgā uzdevuma ievadīšanas;
- 6) veikt citas darbības vai iesaistīties darījumos, kas neatbilst labas un godīgas tirdzniecības prakses principiem.

4.6.4. Ja Birža konstatē, ka kāds no Tirdzniecības sistēmā ievadītajiem uzdevumiem vai veiktajiem darījumiem neatbilst šo Noteikumu 4.6.1., 4.6.2. vai 4.6.3. punktā noteiktajām prasībām, Biržas valde var pieņemt lēmumu atzīt par spēkā neesošiem un atcelt attiecīgos uzdevumus vai noteikt, ka attiecīgais darījums netiek ņemts vērā, nosakot Pēdējo fiksēto cenu. Birža nekavējoties informē darījumā iesaistītos Biedrus par pieņemto lēmumu. Izvērtējot konkrēto situāciju, Biržai ir tiesības informāciju par pieņemto lēmumu publicēt Tirdzniecības sistēmā.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1. novembrī)

4.7. Tirdzniecības apstādināšana (Short Trading Halt – Matching Halt)

4.7.1. Birža ārkārtējos gadījumos var pieņemt lēmumu apstādināt uzdevumu automātisku savietošanu vienam vai vairākiem instrumentiem.

Birža lēmumu par tirdzniecības apstādināšanu attiecīgajam instrumentam var pieņemt gadījumos, kad notiek neparastas cenu svārstības, ja ir aizdomas, ka netiek nodrošināta vienlīdzīga informācija visiem tirgus dalībniekiem, vai ir citi apstākļi, kas ietekmē vai pakļauj riskam regulāru un likumam atbilstošu darījumu slēgšanu (tirdzniecību).

Tirdzniecības apstādināšana notiek pēc iespējas uz īsāku laiku.

Ja Tirgū iekļautie instrumenti ir iekļauti arī citos regulētajos tirgos, Biržai ir jāpieņem lēmums par tirdzniecības apstādināšanu tikai tajos gadījumos, ja Birža ir primārais tirgus, kurā uzsākta attiecīgo instrumentu tirdzniecība. Birža nekavējoties paziņo par tirdzniecības apstādināšanu tām NASDAQ OMX Nordic un NASDAQ OMX Baltic ietilpstošām biržām, kuru regulētajos tirgos ir iekļauts un tiek kotēts attiecīgais finanšu instruments.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010. gada 19. janvārī un stājas spēkā 2010. gada 8. februārī)

4.7.2. Birža paziņo par tirdzniecības apstādināšanu, par apstādināšanas iemesliem un par tirdzniecības atsākšanu pēc apstādināšanas, ievietojot atbilstošu paziņojumu Tirdzniecības sistēmā.

4.7.3. Tirdzniecības apstādināšanas laikā attiecīgajiem instrumentiem tiek piemēroti šādi ierobežojumi un prasības:

- 1) tiek pārtraukta automātiska uzdevumu savietošana;
- 2) Biedram nav saistoši Uzdevumu grāmatā ievadītie uzdevumi;
- 3) ir aizliegta jaunu uzdevumu ievadīšana vai izmaiņu izdarīšanas esošajos uzdevumos, tomēr ir atļauta uzdevumu atcelšana.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1. novembrī)

4.7.4. Pēc tirdzniecības apstādināšanas termiņa beigām tirdzniecība tiek atjaunota un tiek atcelti šo Noteikumu 4.7.3. punktā noteiktie ierobežojumi, kā arī Biedram ir jāizpilda Tirdzniecības sistēmā ievadītie uzdevumi.

4.7.5. Biržai ir tiesības pieņemt lēmumu atsākt tirdzniecību ar Tirdzniecības uzsākšanas izsoli.

Ja finanšu instruments ir iekļauts un tiek tirgots arī citos regulētajos tirgos, lēmumu par tirdzniecības atsākšanu ar izsoli Birža ir tiesīga pieņemt tikai tādā gadījumā, ja Biržas regulētais tirgus ir attiecīgā finanšu instrumenta primārais regulētais tirgus.

4.8. Tirdzniecības apturēšana (*Trading Halt – suspension*)

4.8.1. Birža var pieņemt lēmumu apturēt tirdzniecību ar kādu no Tirgū iekļautajiem instrumentiem, ja iestājas viens no šādiem nosacījumiem:

- 1) tirgus dalībniekiem nav pieejama tāda informācija par finanšu instrumentiem, kas saskaņā ar vispārējām prasībām ir jāpublicē;
- 2) publiski nav pieejama būtiska informācija par finanšu instrumentu emitentu;
- 3) ja tirdzniecības apturēšanu paredz likums vai ir iestājušies apstākļi, pie kuriem ir nepieciešams apturēt tirdzniecību.

Birža pieņem lēmumu par tirdzniecības apturēšanu, ja Biržas regulētais tirgus ir primārais regulētais tirgus, kurā attiecīgais instruments tika iekļauts. Birža par tirdzniecības apturēšanu nekavējoties informē tās NASDAQ OMX Nordic un NASDAQ OMX Baltic ietilpstošās biržas, kuru regulētajos tirgos ir iekļauts instruments.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010. gada 19. janvārī un stājas spēkā 2010. gada 8. februārī)

4.8.2. Birža atjauno tirdzniecību, tiklīdz ir novērsti iemesli, kādēļ tirdzniecība tika apturēta.

4.8.3. Birža nekavējoties ievieto Tirdzniecības sistēmā paziņojumu par tirdzniecības apturēšanu ar konkrēto finanšu instrumentu, apturēšanas iemesliem, kā arī par tirdzniecības atjaunošanu.

4.8.4. Birža var noteikt, ka automātiska uzdevumu savietošana pēc tirdzniecības apturēšanas tiek veikta pēc tam, kad ir notikusi izsole, kas tiek veikta atbilstoši Tirdzniecības uzsākšanas izsoli regulējošajiem noteikumiem.

4.8.5. Uzdevumi, kas ir ievadīti Uzdevumu grāmatā pirms tirdzniecības apturēšanas, var tikt atcelti.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1. novembrī)

4.9. Automātiska uzdevumu maršrutēšana

- 4.9.1. Automātiska uzdevumu maršrutēšana ir process, kurā Biedrs klienta sagatavotos uzdevumus elektroniski un automātiski maršrutē (ievada) Tirdzniecības sistēmā, izmantojot interneta pieslēgumu vai citus Biedra un tā klienta datortīkla savienojumus. Automātisko uzdevumu maršrutēšanu var arī veikt, izmantojot Biedra klienta pieslēgumu Biržas speciāli izstrādātam programmnodrošinājumam.
- 4.9.2. Lai iegūtu tiesības izmantot Automātisku uzdevumu maršrutēšanu (turpmāk arī – AUM), Biedram ir jāiesniedz Biržai rakstisks iesniegums, kurā Biedrs ietver arī AUM sistēmas aprakstu. Aprakstā ir jānorāda vismaz šāda informācija:
- 1) AUM izmantojamā savienojuma starp Biedru un klientu drošības pasākumu apraksts, tanī skaitā klienta identifikācijas procedūru apraksts;
  - 2) kārtība, kādā tiks pārbaudīti klienta uzdevumi, pirms to automātiskas maršrutēšanas uz Tirdzniecības sistēmu;
  - 3) Biedra AUM sistēmas iekšējās kontroles procedūru apraksts;
  - 4) procedūru, kas klientam ir jāievēro, lietojot AUM sistēmu, apraksts;
  - 5) kārtība, kādā Biedrs apņemas nodrošināt AUM sistēmā strādājošo klientu ar Tirdzniecības sistēmā esošo informāciju, un informācija par vienošanos starp Biedru un klientu, kurā ir iekļauti noteikumi par turpmāko šādā veidā saņemtās informācijas izmantošanas kārtību.
- 4.9.3. Biedrs ir atbildīgs par uzdevumiem, kas ir ievadīti izmantojot, Biedra AUM sistēmu.
- 4.9.4. Biedrs nodrošina atbilstošu tehnisko un administratīvo vadību, lai uzdevumi, kurus tā klienti ievada, izmantojot AUM sistēmu, atbilstu šo Noteikumu prasībām.
- 4.9.5. Biedram ir jānozīmē tirdzniecības vadītājs vai cita persona ar atbilstošiem pienākumiem, ar kuru Birža var sazināties, lai noskaidrotu jebkuru jautājumu, kas radies saistībā ar AUM sistēmā ievadītajiem uzdevumiem.
- 4.9.6. Biedram ir jānodrošina, ka tā klientiem nav pieejama tā Biedra rīcībā esošā informācija, kas nav publiski atklāta tiesību aktos noteiktajā kārtībā.
- 4.9.7. Biedram ir nekavējoties jāpaziņo Biržai par jebkurām būtiskām izmaiņām vai grozījumiem informācijā, kas skar AUM sistēmu.
- 4.9.8. Birža var prasīt Biedram atjaunot ar AUM saistīto informāciju.
- 4.9.9. Biedram ir jānoslēdz ar tā klientu atsevišķs līgums, kurā ir jānosaka kārtība un nosacījumi, kādi ir jāievēro klientam, uzsākot tirdzniecību ar AUM sistēmas starpniecību. Šajā līgumā ir jāiekļauj vismaz šādi noteikumi:
- 1) maksimālais risks, ko Biedrs uzņemas segt gadījumos, ja ar klientu nav noslēgta vienošanās, kurā klients pilnvaro Biedru pārbaudīt un veikt finanšu instrumentu vai naudas līdzekļu bloķēšanu (rezervēšanu) klienta finanšu instrumentu vai norēķinu kontā;
  - 2) Biedra tiesības nekavējoties apturēt klienta uzdevumu, kas ir ievadīts izmantojot AUM sistēmu;
  - 3) kārtība, kādā Biedrs nodrošinās, lai klients sekotu, ka tā ievadītie uzdevumi atbilst šo Noteikumu prasībām un līgumā noteiktajos gadījumos atceltu Tirdzniecības sistēmā ievadītos uzdevumus;
  - 4) Biedra tiesības atcelt darījumus, kas neatbilst šo Noteikumu 4.6. punkta prasībām, vai Biržas tiesības atcelt darījumus atbilstoši šo Noteikumu 5.7. punkta noteikumiem;

- 5) aizliegums klientam ievadīt Tirdzniecības sistēmā uzdevumus, kas katrs atsevišķi vai kopā var būtiski ietekmēt attiecīgā finanšu instrumenta cenas struktūru vai kuriem nav komerciāla pamatojuma, vai kuru rezultātā citiem Biedriem var tikt kavēta vai liegta pieeja Tirdzniecības sistēmai;
  - 6) aizliegums klientam izplatīt Tirdzniecības sistēmā pieejamo publisko tirgus informāciju;
  - 7) kārtība, kādā var uzsākt un pārtraukt AUM sistēmas lietošanu.
- 4.9.10. Biedrs nodrošina, ka AUM sistēmas tehnoloģiskais aprīkojums atbilst vismaz šādām prasībām:
- 1) uzdevumā ir norādīts datums un laiks, kad klients uzdevumu ir ievadījis AUM sistēmā;
  - 2) Biedra AUM sistēma automātiski noraida Uzdevumu grāmatā ievadīto klienta uzdevumu, ja šī uzdevuma izpildes rezultātā tiek pārkāpti viens vai vairāki klientam noteiktie riska limiti norēķiniem vai finanšu instrumentu pārvedumiem. Biedra AUM sistēmai ir nekavējoties jānodrošina Biedrs ar informāciju par šādiem uzdevumiem;
  - 3) Biedram ir jābūt iespējai jebkurā laikā novērtēt kopējo risku, kas var rasties tā klientiem, veicot darījumus un izmantojot AUM sistēmu;
  - 4) Biedram ir pieejami pietiekami datu aizsardzības līdzekļi (*firewalls*), kas ļauj piekļūt klienta tehniskajam aprīkojumam pašas sistēmas ietvaros vai Biedram saskaņā ar līgumu ir piešķirtas tiesības veikt klienta tehniskā aprīkojuma un sistēmas savienojuma klātienēs pārbaudes.
- 4.9.11. Pirms AUM sistēmas izmantošanas uzsākšanas Biedrs pārbauda (testē) to un apstiprina tās atbilstību šo Noteikumu prasībām. Ja nepieciešams, Biržai ir tiesības pieprasīt veikt atkārtotu sistēmas testēšanu. AUM sistēmas tehniskā aprīkojuma savienošanu ar Tirdzniecības sistēmu drīkst veikt tikai pēc tam, kad Birža ir sniegusi apstiprinājumu šādam savienojumam.
- 4.9.12. Tehnoloģisko aprīkojumu, kas tiks izmantots AUM, var savienot ar Tirdzniecības sistēmu, izmantojot tā Biedra darbinieka identifikācijas kodu (ID), kas ir atbildīgs par AUM.
- 4.9.13. AUM var lietot vienīgie tiem instrumentiem, ar kuriem var veikt automātiski savietotus darījumus.

4.10. Automatizēta tirdzniecība

- 4.10.1. Biedrs, saņemot Biržas apstiprinājumu, var veikt darījumus, izmantojot Automatizēto tirdzniecību.
- 4.10.2. Biedrs izstrādā procedūras darbībai Automatizētajā tirdzniecībā, kurās ietver noteikumus, kas nodrošina ar šādu uzdevumu ievadīšanu saistīto risku atbilstību Biedram noteiktajiem limitiem, tajā skaitā limitiem, kas ir noteikti Biedra veiktajiem darījumiem, pārvedumiem un norēķiniem.
- 4.10.3. Biedrs nodrošina, ka tehnoloģiskais aprīkojums, kas tiek izmantots Automatizētajai tirdzniecībai, atbilst šo Noteikumu 3.2. punktā noteiktajām prasībām.
- 4.10.4. Uzdevumi, kas ir ievadīti, izmantojot Automatizēto tirdzniecību (turpmāk arī – AT), tiek reģistrēti Tirdzniecības sistēmā ar konkrēti šim tirdzniecības veidam piešķirto identifikācijas kodu (kodiem).

4.10.5. Biedrs nozīmē Tirdzniecības vadītāju vai citu darbinieku ar atbilstošiem pienākumiem kā kontaktpersonu, kas ir kompetenta sniegt skaidrojumus par visiem ar AT saistītajiem jautājumiem un kam ir pienākums sekot, lai AT tiktu veikta atbilstoši šo Noteikumu 4.10. punkta prasībām, un uzraudzīt AT rezultātā izveidotos uzdevumus. Biedrs var mainīt kontaktpersonu, par to savlaicīgi paziņojot Biržai.

4.11. Noteikumu pārkāpumi

Biedra uzraudzības noteikumi, soda sankcijas par Biržas noteikumu neievērošanu un strīdu izskatīšanas kārtība ir noteikta noteikumu 7. nodaļā "Uzraudzība" un 8. nodaļā „Sodi”.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1.novembrī)

4.12. Tirgus uzturētāji

4.12.1. Birža var piešķirt Biedram tiesības darboties kā Tirgus uzturētājam vienam vai vairākiem instrumentiem. Lai iegūtu Tirgus uzturētāja tiesības, Biedram ir jāiesniedz Biržai iesniegums atbilstoši Biržas valdes apstiprinātajam paraugam. Birža iesniegumu izskata 15 (piecpadsmit) darba dienu laikā no iesnieguma saņemšanas.

4.12.2. Biržas valdei ir tiesības noteikt maksimālo pieļaujamo robežu starp pirkšanas un pārdošanas cenu, darījumiem, ko izsludina Tirgus uzturētājs (tirgus uzturētāja kotēšanas soļa lielums).

4.12.3. Biedrs var atteikties no Tirgus uzturētāja statusa, iesniedzot Biržai rakstisku iesniegumu, kuru Biedrs sagatavo atbilstoši Biržas valdes apstiprinātajam paraugam. Biedram ir pienākums veikt Tirgus uzturētāja funkcijas ne mazāk kā četras nedēļas pēc Tirgus uzturētāja funkciju izpildes uzsākšanas, ja vien Biržas valde pēc Biedra lūguma nav pieņēmusi lēmumu saīsināt šo termiņu.

4.12.4. Ja Biedrs neievēro Tirgus uzturētājam noteiktās prasības, Biržas valdei ir tiesības pieņemt lēmumu apturēt vai atcelt Biedram piešķirto Tirgus uzturētāja statusu vienam vai visiem finanšu instrumentiem, attiecībā uz kuriem Biedram tika atļauts veikt Tirgus uzturētāja funkcijas.

4.12.5. Birža savā mājas lapā internetā publicē to finanšu instrumentu sarakstu, kuru likviditāti nodrošina Tirgus uzturētājs, norādot arī Biedrus, kuri ir katra attiecīgā instrumenta Tirgus uzturētāji, un katram finanšu instrumentam noteikto minimālo finanšu instrumentu apjomu Tirgus uzturētāju uzdevumiem.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1.novembrī un ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

4.13. Pieejas nodrošināšana (Sponsored Access)

4.13.1 Pieejas nodrošināšana ir elektroniskās pieejas sistēma, kurā Biedrs nodrošina Biedra klientiem elektronisku pieeju uzdevumu ievadei Tirdzniecības sistēmā, izmantojot Biedra identifikācijas kodu Pieejas nodrošināšanas pakalpojums nevar tikt piešķirts tādām Biedra klientam, kurš jau ir kāda no NASDAQ OMX Baltic ietilpstošā regulētā tirgus organizētāja Biedrs.

4.13.2 Lai iegūtu tiesības izmantot Pieejas nodrošināšanu, Biedram ir jāiesniedz Biržai rakstisks iesniegums, kurā Biedrs ietver arī Pieejas nodrošināšanas sistēmas aprakstu. Aprakstā ir jānorāda vismaz šāda informācija:

1) starp Biedru, klientu un Tirdzniecības sistēmu izmantojamā savienojuma drošības pasākumu apraksts, tanī skaitā klienta identifikācijas apliecinājumu;

- 2) kārtība, kādā tiks pārbaudīti klienta uzdevumi, pirms to ieviešanas Tirdzniecības sistēmā, lai nodrošinātu, ka ir ieviesta atbilstoša uzdevuma apstiprināšana pirms darījuma noslēgšanas ;
  - 3) Biedra Pieejas nodrošināšanas sistēmas kontroles procedūru apraksts;
  - 4) klientam saistošo Pieejas nodrošināšanas lietošanas procedūru apraksts;
  - 5) informācija par to, kādā apjomā Biedrs paredz nodrošināt Pieejas nodrošināšanas sistēmā strādājošo klientu ar informāciju no Tirdzniecības sistēmas un informācija par vienošanos starp Biedru un klientu par šīs informācijas izmantošanas kārtību.
- 4.13.3. Biedrs ir atbildīgs par uzdevumiem, kas ir ievadīti izmantojot, Biedra Pieejas nodrošināšanas sistēmu tieši tādā pat apjomā, kā par uzdevumiem, kas ievadīti jebkādā citā veidā. Tādējādi Biedrs ir atbildīgs par jebkurām un visām darbībām, kas veiktas izmantojot Biedram piešķirtos identifikācijas kodus, kas nodrošina elektronisko pieslēgumu Tirdzniecības sistēmai, neatkarīgi no tā vai šīs darbības ir veicis Biedra pilnvarots pārstāvis, Biedra klients vai jebkura trešā persona.
- 4.13.4. Biedrs nodrošina atbilstošu tehnisko un administratīvo vadību, lai ar Pieejas nodrošināšanas sistēmas starpniecību ievadītie uzdevumi atbilstu šo Noteikumu prasībām. Biedrs ir atbildīgs, lai tiktu nodrošināta atbilstoša uzdevumu apstiprināšana pirms darījuma noslēgšanas un, ka tā, tāpat kā jebkura cita kārtība un apraksti attiecībā uz Pieejas nodrošināšanas sistēmas lietošanu, atbilst aprakstiem, kuri ir jāiesniedz Biržai saskaņā ar 4.13.2.punkta nosacījumiem.
- 4.13.5. Lai nodrošinātu, ka Pieejas nodrošināšanas sistēma tiek pārvaldīta atbilstoši šīs 4.13. sadaļas noteikumiem un veiktu uzraudzību pār Pieejas nodrošināšanas sistēmā ievadītajiem uzdevumiem un veiktajiem Darījumiem, Biedram ir jāieceļ tirdzniecības vadītājs vai cita persona ar atbilstošiem pienākumiem, kas darbojas kā kontaktpersona, kas ir atbildīga par jebkādiem jautājumiem, kas varētu rasties saistībā ar Pieejas nodrošināšanas sistēmu.
- Biedram ir jāieceļ kontaktpersonas aizstājējs un jānodrošina, ka atbilstošu kontaktpersonu iecel arī Biedra klients. Biedram ir jānodrošina, ka Biržai savlaicīgi tiek iesniegta informācija par iecelto kontaktpersonu un tās aizvietotāju norādot šo personas vārdu un uzvārdu, kā arī jānodrošina, ka vismaz viena no minētajām personām ir pieejama Tirdzniecības sesijas laikā. Biedrs informē Biržu par Biedra klienta nosaukumu, juridisko adresi un reģistrācijas valsti.
- 4.13.6. Biedram ir jānodrošina, ka tā klientiem nav pieejama Biedra rīcībā esošā Nepublikā tirdzniecības informācija.
- 4.13.7. Biedram ir nekavējoties jāpaziņo Biržai par jebkurām būtiskām izmaiņām vai grozījumiem informācijā, kas skar Pieejas nodrošināšanas sistēmu.
- 4.13.8. Birža var prasīt Biedram, lai jebkurā laikā tiktu atjaunota informācija saistībā ar Biedra Pieejas nodrošināšanas sistēmu.
- 4.13.9. Biedram ir jānoslēdz ar katru tā klientu atsevišķs līgums, kurā ir jānosaka kārtība un nosacījumi, kādi ir jāievēro klientam, uzsākot tirdzniecību ar Pieejas nodrošināšanas sistēmas starpniecību. Šajā līgumā ir jāiekļauj vismaz šādi noteikumi:
- 1) maksimālais risks, ko Biedrs uzņemas attiecībā uz klientu, vai pilnvarojums Biedram pārbaudīt un veikt finanšu instrumentu vai naudas līdzekļu bloķēšanu (rezervēšanu) klienta finanšu instrumentu vai norēķinu kontā;
  - 2) nosacījumi, kas paredz, ka Pieejas nodrošināšanā izmantotās sistēmas nodrošina pietiekamu uzdevuma apstiprināšanu pirms darījuma noslēgšanas, nodrošinot, ka tie atbilst Noteikumos izvirzītajām prasībām;

- 3) Biedra tiesības nekavējoties apturēt klienta pieslēgumu Pieejas nodrošināšanas sistēmai;
- 4) nosacījumi, kas paredz Biedra atbildību pret tā klientu līgumā noteiktajos gadījumos veicot Tirdzniecības sistēmā ievadīto uzdevumu pārraudzību un atcelšanu;
- 5) Biedra tiesības atcelt darījumus, kas neatbilst šo Noteikumu 4.6. punkta prasībām, vai Biržas tiesības atcelt darījumus atbilstoši šo Noteikumu 5.7. punkta noteikumiem;
- 6) nosacījumi, kas paredz Biedra tiesības pārbaudīt tā klienta tehnisko aprīkojumu un tā pieslēgumu Tirdzniecības sistēmai, nodrošinot tā atbilstību šo Noteikumu prasībām;
- 7) aizliegums klientam ievadīt Tirdzniecības sistēmā uzdevumus, kas katrs atsevišķi vai kopā var būtiski ietekmēt attiecīgā finanšu instrumenta cenas struktūru vai kuriem nav komerciāla pamatojuma, vai kuru rezultātā citiem Biedriem var tikt kavēta vai liegta pieeja Tirdzniecības sistēmai;
- 8) aizliegums klientam izplatīt Tirdzniecības sistēmā pieejamo Publisko tirgus informāciju;
- 9) kārtība, kādā var uzsākt un pārtraukt Pieejas nodrošināšanas sistēmas lietošanu.

4.13.10. Biedra un tā klienta Pieejas nodrošināšanas sistēmas tehnoloģiskajam aprīkojumam ir jāatbilst vismaz sekojošām prasībām:

- 1) uzdevumā ir norādīts datums un laiks, kad klients uzdevumu ir ievadījis Pieejas nodrošināšanas sistēmā;
- 2) visiem uzdevumiem, kuri ir ievadīti izmantojot, Biedra Pieejas nodrošināšanas sistēmu, ir jāatbilst uzdevumu apstiprināšanas pirms darījumu noslēgšanas kārtībai, kas Biržai rakstiski iesniegta atbilstoši šo Noteikumu 4.13.2 punkta noteikumiem;
- 3) Biedra Pieejas nodrošināšanas sistēma automātiski noraida Uzdevumu grāmatā ievadīto klienta uzdevumu, ja šī uzdevuma izpildes rezultātā tiek pārkāpti viens vai vairāki klientam noteiktie riska limiti norēķiniem vai finanšu instrumentu pārvedumiem. Biedra Pieejas nodrošināšanas sistēmai ir nekavējoties jānodrošina Biedrs ar informāciju par šādiem uzdevumiem;
- 4) Biedram ir jābūt iespējai jebkurā laikā novērtēt kopējo risku, kas var rasties tā klientiem, veicot darījumus izmantojot Pieejas nodrošināšanas sistēmu;
- 5) Biedrs nodrošina, ka tā Pieejas nodrošināšanas sistēmas klientam ir pieejami pietiekami datu aizsardzības līdzekļi attiecībā uz tā pieslēgumu Tirdzniecības sistēmai.

4.13.12. Pirms Pieejas nodrošināšanas sistēmas izmantošanas uzsākšanas Biedrs pārbauda (testē) savu sistēmas lietošanai izmantojamo tehnisko aprīkojumu un apstiprina tā atbilstību izvirzītajām prasībām. Biržai ir tiesības pieprasīt veikt šāda tehniskā aprīkojuma papildus testēšanu. Pieejas nodrošināšanas sistēmas tehniskā aprīkojuma savienošanu ar Tirdzniecības sistēmu drīkst veikt tikai pēc tam, kad Birža ir sniegusi apstiprinājumu šādam savienojumam.

4.13.13. Tehnoloģisko aprīkojumu, kas tiks izmantots Pieejas nodrošināšanas sistēmā, var savienot ar Tirdzniecības sistēmu, izmantojot īpaši šim nolūkam izveidotu lietotāja identifikācijas kodu..

4.13.14. Pieejas nodrošināšanu var lietot vienīgi tiem instrumentiem, ar kuriem var veikt Automātiski savietotus darījumus.

(viss 4.13.punkts - ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

5. Kapitāla vērtspapīru tirgus

5.1. Vispārīgie jautājumi

Šis nodaļas noteikumi attiecas uz šādiem Tirgus segmentiem:

- 5.1.1. akciju tirgus segmentu;
- 5.1.2. emisijas instrumentu tirgus segmentu;
- 5.1.3. ieguldījumu fondu apliecību (daļu) tirgus segmentu;
- 5.1.4. varantu tirgus segmentu.

5.2. Tirdzniecības metodes

Darījumus ar finanšu instrumentiem var slēgt Uzdevumu grāmatā vai kā Tiešos darījumus.
(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1.novembrī)

5.3. Tirdzniecības sesija

5.3.1. Tirdzniecības sesija iedalās sekojošos posmos:

- 1) Pirms-tirdzniecības sesija;
- 2) Tirdzniecības stundas;
- 3) Pēc-tirdzniecības sesija.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

5.3.2 Pirms-tirdzniecības sesijas laikā:

- 1) Biedrs var ievadīt, mainīt, kā arī atcelt Tirdzniecības uzsākšanas izsolē izpildīt paredzētos uzdevumus;
- 2) Biedrs paziņo par tā noslēgtajiem Tiešajiem darījumiem, ievērojot šo Noteikumu 5.6. punktu.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti Rīgas Fondu biržas padomes sēdē 2006. gada 15.februārī un stājas spēkā 2006. gada 3.aprīlī)

5.3.3. Tirdzniecības stundu laikā:

- 1) Biedrs var ievadīt uzdevumus Uzdevumu grāmatā, kā arī var iesniegtos uzdevumus mainīt vai atcelt;
- 2) Uzdevumu grāmatā ievadītos pirkšanas un pārdošanas uzdevumus, kuros cena, finanšu instrumentu daudzums un citi nosacījumi ir vienādi, savieto vienā darījumā, veicot automātisku uzdevumu savietošanu;
- 3) Biedrs paziņo par tā noslēgtajiem Tiešajiem darījumiem, ievērojot šo Noteikumu 5.6. punktu;
- 4) Biedrs var lūgt atcelt darījumus, ievērojot šo Noteikumu 5.7. punkta noteikumus.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

5.3.4. Pēc-tirdzniecības sesijas laikā:

- 1) Biedrs var atcelt uzdevumus, kas ir ievadīti Uzdevumu grāmatā;
- 2) Biedrs paziņo Biržai par noslēgtajiem Tiešajiem darījumiem, ievērojot šo Noteikumu 5.6. punktu;
- 3) Biedrs var iesniegt Biržai pieprasījumu atcelt darījumu, ievērojot šo Noteikumu 5.7. punktu;

- 4) uzdevumi, kam ir beidzies derīguma termiņš un darījumu paziņojumi (*trade reports*), uz kuriem nav saņemts apstiprinājums no darījumā iesaistītā Biržas biedra, tiek automātiski atcelti.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1. novembrī un ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010. gada 19. janvārī un stājas spēkā 2010. gada 8. februārī)

5.4. Uzdevumu grāmata un uzdevumi

5.4.1. Katru finanšu instrumenta veidu var tirgot vienā vai vairākās Uzdevumu grāmatās. Uzdevumu grāmatā ievadāmo uzdevumu veidi ir noteikti Tirdzniecības nolikumā

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010. gada 19. janvārī un stājas spēkā 2010. gada 8. februārī)

5.4.2. Uzdevums ir juridiski saistošs piedāvājums pirkt (pirkšanas uzdevums) vai pārdot (pārdošanas uzdevums) noteiktu instrumentu skaitu atbilstoši uzdevumā minētajiem noteikumiem, kuru Biedrs izsaka savā vai citas personas (klienta) vārdā (uz sava vai citas personas (klienta) rēķina).

5.4.3. Biedrs var ievadīt, mainīt vai atcelt uzdevumus. Laika limiti šo darbību veikšanai ir noteikti Tirdzniecības nolikumā.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2006. gada 15. februārī un stājas spēkā 2006. gada 16. februārī un ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010. gada 19. janvārī un stājas spēkā 2010. gada 8. februārī)

5.4.4. Uzdevumā ir jāiekļauj šāda informācija:

- 1) Uzdevumu grāmatas identifikācijas kods;
- 2) cena ;
- 3) finanšu instrumentu skaits (apjoms);
- 4) uzdevuma veids – pirkšanas vai pārdošanas uzdevums;
- 5) ieguldītāja kategorija: norāde, vai uzdevumus ir ievadīts klienta, emitenta vai Biedra vārdā (uz rēķina).
- 6) cita uzdevumu veikšanai nepieciešamā informācija (piemēram, norāde par darījumu, kuru Biedrs veic iekšējās informācijas turētāja uzdevumā).

Uzdevuma nosacījumi un to izpildes kārtība ir noteikta Tirdzniecības nolikumā.

5.4.5. Uzdevuma izmaiņas ir izmaiņas tāda uzdevuma nosacījumos, kas ir ievadīts Uzdevumu grāmatā (piemēram, izmaiņas cenā vai apjomā). Uzdevuma izmaiņas var ietekmēt uzdevuma izpildes kārtību (prioritāti). Detalizētāka informācija par Uzdevumu izmaiņu nosacījumiem ir noteikta Tirdzniecības nolikumā.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010. gada 19. janvārī un stājas spēkā 2010. gada 8. februārī)

5.4.6. *(izslēgts ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010. gada 19. janvārī un stājas spēkā 2010. gada 8. februārī)*

5.4.7. Uzdevuma atcelšana nozīmē, ka uzdevums tiek izslēgts (dzēsts) no Uzdevumu grāmatas.

5.4.8. Tirdzniecības nolikumā var tikt noteikts, ka Uzdevumā norādītajai cenai jābūt Cenu svārstību apgabala robežās. Ja rīkojumā, kuru klients ir iesniedzis Biedram, darījuma cena ir norādīta citā valūtā (ne latos), Biedrs ievada Uzdevumu grāmatā uzdevumu, norādot cenu latos, kuru aprēķina atbilstoši valūtas kursam uzdevuma ievadīšanas brīdī. Ja finanšu instrumenta kotācijas valūta nav lati, Biedrs ievadot Uzdevumu grāmatā uzdevumu, cenu norāda attiecīgā finanšu instrumenta kotācijas valūtā.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

5.4.9. *(izslēgts ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)*

5.5. Uzdevumu izpilde Uzdevumu grāmatā

5.5.1. Uzdevumu grāmatā ievadītos uzdevumus izpilda:

- 1) Tirdzniecības uzsākšanas izsolē, kas notiek Tirdzniecības stundu sākumā;
- 2) Automātiskajā uzdevumu savietošanas sistēmā, kas notiek Tirdzniecības stundu laikā;
- 3) izsolē, kas notiek Tirdzniecības stundu beigās un tiek organizēta atbilstoši Tirdzniecības uzsākšanas izsoli regulējošajiem noteikumiem.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

5.5.2. Tirdzniecības nolikumā Birža var noteikt specifiskas prasības, kas ir jāievēro, slēdzot darījumus konkrētā Tirdzniecības sesijas laika periodā. Tirdzniecības nolikumā noteikto specifisko prasību detalizēts apraksts un papildus skaidrojumi var tik sniegti *Market Model* dokumentā.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

5.6. Tiešo darījumu paziņošanas un reģistrēšanas noteikumi

5.6.1. Biedrs par tā noslēgtajiem Tiešajiem darījumiem paziņo vai reģistrē tos Tirdzniecības sistēmā šajā nodaļā un Tirdzniecības nolikumā noteiktajā kārtībā.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1.novembrī)

5.6.2. Ir uzskatāms, ka Biedrs ir piedalījies Tiešā darījuma noslēgšanā, ja Biedrs savā vai klienta vārdā ir iesaistījies procesā, kurā darījuma puses vienojas par darījuma būtiskajiem noteikumiem.

5.6.3. *(izslēgts. Ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1.novembrī)*

5.6.4. Par Tiešajiem darījumiem, kuros ir iesaistīti vismaz divi Biedri, ir jāpaziņo Biržai šo Noteikumu 5.6.5. punktā noteiktajā kārtībā. Tiešais darījums, kurā ir iesaistīts tikai viens Biedrs, ir jāreģistrē kā iekšējais darījums šo Noteikumu 5.6.6. punktā noteiktajā kārtībā.

Paziņojumā par tiešo darījumu (turpmāk šajā nodaļā – paziņojums) ir jāsniedz šāda informācija:

- 1) Uzdevumu grāmatas identifikācijas kods;
- 2) norāde, vai Biedrs darījumā ir iesaistīts kā pircējs vai pārdevējs;
- 3) darījuma cena;
- 4) instrumentu skaits;
- 5) Biedra, kas ir darījuma otra puse, identifikācijas kods (ja darījums ir noslēgts, piedaloties diviem Biedriem);
- 6) darījuma noslēgšanas datums un laiks;
- 7) darījuma veids atbilstoši Tirdzniecības nolikumā norādītajai klasifikācijai;

- 8) norāde vai darījums tiek veikts Biedra, tā klienta vai emitenta vārdā (ja ir iespējams identificēt darījuma pusi);
- 9) darījumam paredzētais norēķinu datums (norēķinu periods) un norēķinu veicējs;
- 10) cita Tirdzniecības nolikumā paredzētā informācija.
- 5.6.5. Ja Biedru, kuri ir piedalījušies Tiešajā darījumā, paziņojumos sniegtā informācija sakrīt, Tiešais darījums tiek reģistrēts Tirdzniecības sistēmā.
- Biedram ir pienākums salīdzināt savā paziņojumā sniegto informāciju ar otra darījumā iesaistītā Biedra paziņojumā sniegto informāciju. Ja divu Biedru paziņojumos sniegtā informācija nesakrīt, attiecīgie Biedri nekavējoties izmeklē kļūdas rašanās iemeslu un aizstāj neprecīzo (kļūdaino) paziņojumu ar jaunu paziņojumu. Biedrs, kas iesniedz precīzēto paziņojumu, pārliecinās, vai kļūdainais paziņojums par Tiešo darījumu ir atcelts.
- Ja Tirdzniecības sistēmā par Tiešo darījumu ievadītais pirmais paziņojums netiek savietots ar otras darījuma puses vēlāk ievadīto paziņojumu, pirmais paziņojums tiek dzēsts no Tirdzniecības sistēmas, un Biedriem, kas ir iesaistīti šajā darījumā, ir jāiesniedz Biržai jauni paziņojumi.
- 5.6.6. Biedrs, kas ir piedalījies iekšējā darījuma noslēgšanā, reģistrē to Tirdzniecības sistēmā, ievadot Tirdzniecības sistēmā paziņojumu par iekšējo darījumu. Paziņojumā Biedrs norāda Tiešā darījuma veidu.
- (ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)*
- 5.6.7. Tiešo darījumu veidi un to piemērošanas kārtība ir noteikta Tirdzniecības nolikumā.
- (ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)*
- 5.6.8. Informāciju par Tiešo darījumu, ievadot paziņojumu vai reģistrējot darījumu, Biedrs publicē Tirdzniecības sistēmā ne vēlāk kā 3 minūtes pēc Tiešā darījuma noslēgšanas laika, ja vien Tirdzniecības nolikumā nav noteikts savādāk. Biedram, ievērojot Tiešā darījuma apjomu, ir tiesības publicēt informāciju par Tiešo darījumu ar novēlošanos, ievērojot Tirdzniecības nolikumā noteiktos laika limitus.
- 5.6.9. Paziņojumā par Tiešo darījumu Biedrs norāda darījuma veidu atbilstoši Tirdzniecības nolikumā noteiktajai klasifikācijai.
- (ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1.novembrī)*

5.7. Darījumu atcelšana

- 5.7.1. Birža var atcelt darījumu tikai pēc darījumā iesaistīto Biedru pieprasījuma.
- Biedrs iesniedz Biržai pieprasījumu darījuma atcelšanai ne vēlāk kā 10 (desmit) minūtes no darījuma izpildes, ja darījums tiek noslēgts, izmantojot Automātisko uzdevumu savietošanu, vai ne vēlāk kā 10 minūtes pēc Tiešā darījuma reģistrēšanas Tirdzniecības sistēmā.
- (ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)*
- 5.7.2. Biržas valdes pilnvarotais darbinieks ir tiesīgs pagarināt termiņu, kurā var atcelt darījumu, ja Biedrs ir iesniedzis iesniegumu, kurā ir norādīts pamatojums šāda pagarinājuma nepieciešamībai.
- 5.7.3. Lai nodrošinātu Turgus nepārtrauktu un drošu darbību vai citos ārkārtējos gadījumos, Birža var pieņemt lēmumu atcelt kādu no darījumiem, ja:

- 1) nepārprotami var secināt, ka Biedram, ievadot uzdevumu, vai Biedra klientam dodot rīkojumu, ir pieļauta kļūda;
- 2) Birža uzskata, ka darījuma izpildes rezultātā būtiski tiks pārkāpti Likuma vai Biržas noteikumu prasības;
- 3) darījums ir izveidojies tirdzniecības vai norēķinu sistēmas traucējumu (bojājumu) rezultātā, kas ir ārpus Biedra kontroles.

5.8. Norēķinu noteikumi

Norēķini par Biržā reģistrētajiem vai noslēgtajiem darījumiem notiek saskaņā ar Biržas noteikumiem par naudas un finanšu instrumentu norēķiniem.

5.9. Īpašie noteikumi darījumu veikšanai Akciju tirgus segmentā

- 5.9.1. Ar terminu "akcijas" šajos noteikumos saprot finanšu instrumentus, kas nodrošina līdzdalību komercsabiedrības kapitālā (piemēram, akcijas, daļas) un akciju sertifikātus.

Automātiska uzdevumu savietošana

- 5.9.2. Darījumi Uzdevumu grāmatā tiek noslēgti, automātiski savietojot Uzdevumu grāmatā ievadītos uzdevumus.

Tiešie darījumi Tirdzniecības stundu laikā

- 5.9.3. Cena Tiešajiem darījumiem, kas tiek noslēgti Tirdzniecības stundu laikā un kuru apjoms ir mazāks kā Tirdzniecības nolikumā noteiktais Bloka darījumu limits, ir jānosaka Vidējā svērtā cenas intervālā, kas ir noteikts uz Tiešā darījuma noslēgšanas brīdi. Tirdzniecības slēgšanas izsoles laikā ir jāpiemēro Vidējais svērtais cenas intervāls, kas ir noteikts pirms Tirdzniecības slēgšanas izsoles.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

- 5.9.4. Ja Vidējais svērtais cenas intervāls uz Tiešā darījuma noslēgšanas brīdi Uzdevumu grāmatā nav noteikts, darījums ir jāslēdz par pašreizējo tirgus cenu. Tirdzniecības nolikumā var noteikt konkrētus kritērijus, kas ir piemērojami pašreizējās tirgus cenas noteikšanai. Pēc Biržas pieprasījuma Biedram ir jāpamato darījumā noteiktās cenas atbilstība pašreizējai tirgus cenai.

Tiešie darījumi ārpus Tirdzniecības stundām

- 5.9.5. Ja Tiešais darījums tiek noslēgts ārpus Tirdzniecības stundām un darījuma apjoms ir mazāks kā Tirdzniecības nolikumā noteiktie Bloka darījumu limiti, Tiešā darījuma cenai ir jābūt Vidējā svērtā cenas intervālā uz Tirdzniecības stundu beigām.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

- 5.9.6. Ja uz Tirdzniecības stundu slēgšanu Vidējais svērtais cenas intervāls nav noteikts, darījums jāslēdz par pašreizējo tirgus cenu. Tirdzniecības nolikumā var noteikt konkrētus kritērijus, kas ir piemērojami pašreizējās tirgus cenas noteikšanai. Pēc Biržas pieprasījuma Biedram ir jāpamato darījumā noteiktās cenas atbilstība pašreizējai tirgus cenai.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

- 5.9.7. Birža Tirdzniecības nolikumā atsevišķiem darījumu veidiem var paredzēt citus ierobežojošos noteikumus, kā arī paredzēt, ka atsevišķu darījuma veidu izmantošanai Tiešo darījumu slēgšanā vispirms ir nepieciešams saņemt piekrišanu no Biržas. Tirdzniecības nolikumā noteiktie ierobežojumi nevar paplašināt Noteikumu 5.9. sadaļā minētos.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1.novembrī)

5.10. Īpašie noteikumi darījumu veikšanai Emisijas instrumentu tirgus segmentā

5.10.1. Emisijas instrumenti šo noteikumu izpratnē ir finanšu instrumenti, kuros ir nostiprinātas tiesības iegādāties akcijas parakstīšanās vai maiņas ceļā, un citus tiem pielīdzināmus finanšu instrumentus.

5.10.2. Tirdzniecība ar emisijas instrumentiem tiek veikta, ievērojot šo Noteikumu 5.9.2.-5.9.7. punktu, ja vien citādi nav paredzēts Tirdzniecības nolikumā.

5.11. Īpašie noteikumi darījumu veikšanai Ieguldījumu apliecību (daļu) tirgus segmentā

Darījumus ar ieguldījumu apliecībām (daļām) var veikt, ievērojot šo Noteikumu 5.9.2.-5.9.7. punktu, ja vien citādi nav paredzēts Tirdzniecības nolikumā.

5.12. Īpašie noteikumi darījumu veikšanai Varantu tirgus segmentā

5.12.1. Varanti šo noteikumu izpratnē ir emitenta emitēti atvasināti finanšu instrumenti, kuros nostiprinātas tiesības iegūt emitenta finanšu instrumentus (piemēram, akcijas) par noteiktu cenu noteiktā termiņā.

5.12.2. Darījumus ar varantiem var slēgt atbilstoši šo Noteikumu 5.9.2. – 5.9.7. punktam, ja vien citādāk nav paredzēts Tirdzniecības nolikumā.

6. Fiksētā ienākuma instrumentu tirgus

6.1. Vispārīgie jautājumi

Noteikumu 6.1.-6.7. punkts ir piemērojams visiem Biržas regulētajos tirgos iekļautajiem fiksētā ienākuma instrumentiem. Darījumus ar fiksētā ienākuma instrumentiem var slēgt Tirdzniecības sistēmā divos Tirgus segmentos: Tirgus segmentā, kur var veikt uzdevumu automātisku savietošanu (turpmāk – *RSE Bonds Automatch*) un Tirgus segmentā, kur nav iespējama uzdevumu automātiska savietošana (turpmāk – *RSE Bonds*).

6.2. Tirdzniecības metodes

6.2.1. Tirgus segmentā *RSE Bonds Automatch* darījumus var slēgt Uzdevumu grāmatā kā automātiski savietotos darījumus vai kā Tiešos darījumus. Par Tiešajiem darījumiem ir jāpaziņo šo noteikumu 5.6. punktā noteiktajā kārtībā un ievērojot šo noteikumu 6.2.3. punktā noteiktās īpašās prasības par paziņojumā iekļaujamo informāciju.

6.2.2. Tirgus segmentā *RSE Bonds* darījumus var slēgt Uzdevumu grāmatā vai kā Tiešos darījumus. Slēdzot darījumus Uzdevumu grāmatā, ir jāievēro šo noteikumu 6.5. punktā noteiktās prasības un par tiem ir jāpaziņo šo noteikumu 5.6. punktā noteiktajā kārtībā, kā arī ievērojot šo noteikumu 6.2.3. punktā prasības par paziņojumā iekļaujamo informāciju.

6.2.3. Paziņojumā, kas saskaņā ar šiem noteikumiem ir jāiesniedz par darījumiem ar fiksētā ienākuma instrumentiem, ir jānorāda šāda informācija:

- 1) Uzdevumu grāmatas identifikācijas kods;
- 2) norāde, vai Biedrs darījumā ir iesaistīts kā pircējs vai pārdevējs;
- 3) darījuma cena (*RSE Bonds Automatch* – ienesīgums līdz dzēšanai, izteikts procentos; *RSE Bonds* - procentos no nominālvērtības, ieskaitot uzkrātos procentus);

- 4) fiksētā ienākuma instrumenta nominālais apjoms;
- 5) Biedra, kas ir darījuma otra puse, identifikācijas kods (ja darījums ir noslēgts, piedaloties diviem Biedriem);
- 6) darījuma noslēgšanas datums un laiks;
- 7) darījuma veids atbilstoši Tirdzniecības nolikumā norādītajai klasifikācijai;
- 8) norāde, vai darījums tiek veikts Biedra, tā klienta vai emitenta vārdā (ja ir iespējams identificēt darījuma pusi);
- 9) darījumam paredzētais norēķinu datums (norēķinu periods) un norēķinu veicējs;
- 10) cita Tirdzniecības nolikumā paredzētā informācija.

6.2.4. Katru fiksētā ienākuma instrumentu veidu var tirgot vienā vai vairākās uzdevumu grāmatās.

6.3. Tirdzniecības sesija

6.3.1. Tirdzniecība ar fiksētā ienākuma instrumentiem abos šo noteikumu 6.1. punktā minētajos Tirgus segmentos notiek tajos pašos laikos, kādi ir noteikti kapitāla vērtspapīru tirdzniecībai, ja vien citādi nav paredzēts Tirdzniecības nolikumā.
(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

6.4. Uzdevumu grāmata, uzdevumi un cenu piemērošana Tirgus segmentā RSE Bonds Automach

6.4.1. Uzdevumu grāmatā var ievadīt šādus uzdevumus:

- 1) Lotes uzdevumu -uzdevums, kurā norādītais fiksētā ienākuma instrumentu apjoms ir vienāds vai lielāks nekā minimālais apjoms, kāds attiecīgajam fiksētā ienākuma instrumentam ir noteikts Tirdzniecības nolikumā, un kuru ņemot vērā, tiek noteikta Pēdējā fiksētā cena, veicot uzdevumu automātisku savietošanu;
- 2) Nepilnas Lotes uzdevumu – uzdevums, kurā norādītais fiksētā ienākuma instrumentu apjoms ir mazāks kā minimālais apjoms, kāds attiecīgajam fiksētā ienākuma instrumentam ir noteikts Tirdzniecības nolikumā.

6.4.2. Biedrs var ievadīt, mainīt, atlikt vai atcelt uzdevumus. Laika limiti šo darbību veikšanai ir noteikti Tirdzniecības nolikumā.

6.4.3. Uzdevumā cena ir jānorāda kā attiecīgā fiksētā ienākuma instrumenta ienesīgums. Cenas pārrēķins, lai veiktu norēķinus par noslēgto darījumu notiek atbilstoši Tirdzniecības nolikumā aprakstītajai kārtībai.

6.4.4. Uzdevumā ir jāiekļauj šāda informācija:

- 1) Uzdevumu grāmatas identifikācijas kods;
- 2) fiksētā ienākuma instrumenta ienesīguma procentu likme līdz instrumenta dzēšanai;
- 3) fiksētā ienākuma instrumenta nominālais apjoms;
- 4) uzdevuma veids – pirkšanas vai pārdošanas uzdevums;
- 5) ieguldītāja kategorija: norāde, vai uzdevumus ir ievadīts klienta, emitenta vai Biedra vārdā (uz rēķina);
- 6) Biedra identifikācijas kods;

7) cita uzdevumu veikšanai nepieciešamā informācija.

6.4.5. Uzdevuma izmaiņas ir izmaiņas tāda uzdevuma nosacījumos, kas ir ievadīts Uzdevumu grāmatā (piemēram, izmaiņas cenā vai apjomā). Uzdevuma izmaiņas var ietekmēt uzdevuma izpildes kārtību (prioritāti).

6.4.6. Uzdevuma atlikšanas rezultātā uzdevums Uzdevumu grāmatā tiek deaktivizēts un to nevar izpildīt kā Automātiski savietojamu uzdevumu. Uzdevumu drīkst atlikt uz noteiktu laika periodu vai līdz brīdim, kad Biedrs, kas uzdevumu ir ievadījis, pieprasa to aktivizēt. Uzdevumu nedrīkst atlikt ilgāk kā līdz tekošās dienas Tirdzniecības stundu beigām, ja Tirdzniecības nolikumā nav noteikts citādi. Uzdevumu grāmatā var ievadīt arī uzdevumu norādot statusu "atlikts".

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

6.4.7. Uzdevuma atcelšana nozīmē, ka uzdevums tiek izslēgts (dzēsts) no Uzdevumu grāmatas.

6.4.8. Ienesīguma likmi uzdevumā drīkst norādīt Tirdzniecības nolikumā noteiktajās robežās.

6.4.9. Uzdevumu veidi, ievadīšanas un izpildes kārtība ir noteikti Tirdzniecības nolikumā.

6.5. Uzdevumu grāmatā, uzdevumi un cenu piemērošana Tirgus segmentā RSE Bonds

6.5.1. Uzdevumu grāmatā var ievadīt šādus uzdevumus:

1) Lotes uzdevumu - uzdevums, kurā norādītais fiksētā ienākuma instrumentu apjoms ir vienāds vai lielāks nekā minimālais apjoms, kāds attiecīgajam fiksētā ienākuma instrumentam ir noteikts Tirdzniecības nolikumā, un kuru ņemot vērā, tiek noteikta Pēdējā fiksētā cena, veicot uzdevumu automātisku savietošanu;

2) Nepilnas Lotes uzdevumu - uzdevums, kurā norādītais fiksētā ienākuma instrumentu apjoms ir mazāks kā minimālais apjoms, kāds attiecīgajam fiksētā ienākuma instrumentam ir noteikts Tirdzniecības nolikumā.

6.5.2. Biedrs var ievadīt, mainīt, atlikt vai atcelt uzdevumus. Laika limiti šo darbību veikšanai ir noteikti Tirdzniecības nolikumā.

6.5.3. Uzdevumā cena ir jānorāda kā "netirā cena" (cena ieskaitot uzkrātos procentus). Cenu norāda procentos no attiecīgā fiksētā ienākuma instrumenta nominālvērtības.

6.5.4. Uzdevumā ir jāiekļauj šāda informācija:

1) Uzdevumu grāmatas identifikācijas kods;

2) instrumenta cena (procentos no nominālvērtības, ieskaitot uzkrātos procentus);

3) finanšu instrumentu nominālais apjoms;

4) uzdevuma veids - pirkšanas vai pārdošanas uzdevums;

5) ieguldītāja kategorija: norāde, vai uzdevumus ir ievadīts klienta, emitenta vai Biedra vārdā (uz rēķina);

6) Biedra identifikācijas kods;

7) cita uzdevumu veikšanai nepieciešamā informācija.

Uzdevuma nosacījumi un to izpildes kārtība ir noteikta Tirdzniecības nolikumā.

6.5.5. Uzdevuma izmaiņas ir izmaiņas tāda uzdevuma nosacījumos, kas ir ievadīts Uzdevumu grāmatā (piemēram, izmaiņas cenā vai apjomā). Uzdevuma izmaiņas var ietekmēt uzdevuma izpildes kārtību (prioritāti).

6.5.6. Uzdevuma atlikšanas rezultātā uzdevums Uzdevumu grāmatā tiek deaktivizēts un to nevar izpildīt. Uzdevumu drīkst atlikt uz noteiktu laika periodu vai līdz brīdim, kad Biedrs, kas uzdevumu ir ievadījis, Tirdzniecības sistēmā ir ievadījis pieprasījumu to aktivizēt. Uzdevumu nedrīkst atlikt ilgāk kā līdz tekošās dienas Tirdzniecības stundu beigām, ja Tirdzniecības nolikumā nav noteikts citādi. Uzdevumu grāmatā var ievadīt arī uzdevumu, norādot statusu "atlikts".

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2010.gada 19.janvārī un stājas spēkā 2010.gada 8.februārī)

6.5.7. Uzdevuma atcelšana nozīmē, ka uzdevums tiek izslēgts (dzēsts) no Uzdevumu grāmatas.

6.5.8. Uzdevumi, kas ir ievadīti Uzdevumu grāmatā tiek izpildīti atbilstoši noteikumiem, kuri nosaka Tiešo darījumu reģistrēšanas kārtību, ja vien Tirdzniecības nolikumā nav noteikts citādi.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1.novembrī)

6.6. Darījumu atcelšana

Darījumus ar fiksētā ienākuma instrumentiem var atcelt šo noteikumu 5.7.punktā noteiktajos gadījumos un kārtībā.

6.7. Norēķinu noteikumi

Norēķini par Biržā noslēgtajiem vai reģistrētajiem darījumiem ar fiksētā ienākuma instrumentiem notiek saskaņā ar Biržas noteikumiem "Par naudas un finanšu instrumentu norēķiniem".

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2006. gada 15.februārī un stājas spēkā 2006. gada 16. februārī)

7. Uzraudzība

7.1. Uzraudzības vispārīgie jautājumi

7.1.1. Ar terminu "uzraudzība" Biržas noteikumos saprot tās darbības, ko Birža saskaņā ar Finanšu instrumentu tirgus likumu un šiem Noteikumiem ir tiesīga veikt, lai nodrošinātu tās regulēto tirgu un Biedru darbības atbilstību Finanšu instrumentu tirgus likumam un Biržas noteikumiem. Birža savas kompetences robežās uzrauga Biržas Biedru veiktos darījumus ar Tirgos iekļautajiem finanšu instrumentiem un to, vai Biedri ievēro Finanšu instrumentu tirgus likuma un šo Noteikumu, Tirdzniecības nolikuma prasības un Biržas valdes pieņemtos lēmumus.

7.1.2. Birža drīkst izveidot vienu vai vairākas institūcijas (komitejas) uzraudzības pienākumu veikšanai, pilnībā vai daļēji deleģējot savus uzraudzības pienākumus šīm institūcijām; tādā gadījumā komitejas pilnvaru apjomu un darbību organizāciju detalizēti nosaka attiecīgās komitejas darbības noteikumos.

7.1.3. Biržas pienākums ir ikdienā uzraudzīt Biedru darbības un to, vai viņi ievēro Biržas noteikumu un tiesību aktu, kas regulē finanšu instrumentu tirgu, prasības, lai organizētu lēmumu un rīkojumu izpildi un organizētu šo lēmumu un rīkojumu izpildes uzraudzību.

7.1.4. Lai izpildītu Finanšu instrumentu tirgus likumā noteiktās funkcijas un pienākumus, Biržai savas kompetences ietvaros ir tiesības:

1) Finanšu instrumentu tirgus likumā, šajos Noteikumos un citos Biržas noteikumos paredzētajos gadījumos un kārtībā, rakstiski pamatojot pieprasīt no Biedriem informāciju un dokumentus par Biedra darbībām Tirgū un ieguldījumu pakalpojumu sniegšanu ar Tirgū iekļautajiem finanšu instrumentiem;

2) pieprasīt no Biedriem citu informāciju, kas nepieciešama, lai Birža varētu novērtēt to, vai Biedri ievēro Finanšu instrumentu tirgus likumu un Biržas noteikumus un vai viņu darbības atbilst tajos noteiktajām prasībām;

3) izgatavot no Biedriem saņemto dokumentu un informācijas kopijas un norakstus.

7.1.5. Birža nosaka pienākumu visiem Biržas valdes locekļiem, darbiniekiem un pārstāvjiem nenoteikta termiņa laikā ievērot slepenību visai informācijai, kas saņemta saistībā ar Biedru darbības uzraudzības īstenošanu. Šis pienākums neattiecas uz informāciju, kas ir publiski pieejama, kā arī uz publicējamu informāciju saskaņā ar Likuma vai Noteikumu prasībām.

7.2. Pārbaudes

7.2.1. Pamatotu šaubu gadījumā Birža drīkst pieprasīt Biedram veikt iekšējo auditu un/vai revīziju jebkurā brīdī, lai pārbaudītu konkrētu darījumu, dokumentu vai darbību atbilstību Finanšu instrumentu tirgus likuma un Biržas noteikumu prasībām vai citām Biržas attiecīgi noteiktām prasībām.

7.2.2. Biedram ir pienākums pēc Biržas rakstiski pamatota pieprasījuma iesniegt dokumentus attiecībā uz ieguldījumu pakalpojumu sniegšanu ar Biržas regulētajos tirgos iekļautajiem finanšu instrumentiem vai dokumentus, kas pamato darījumus ar finanšu instrumentiem, kā arī citus dokumentus pārbaudes mērķim.

7.3. Rīkojumi

7.3.1. Birža drīkst izdot obligātus rīkojumus Biedriem, lai novērstu Likumu vai Biržas noteikumu prasību pārkāpumus, kas atklāti Biedra darbībās. Birža drīkst pārbaudīt, vai Biedrs ir izpildījis Biržas rīkojumu.

7.3.2. Ja Biedrs neizpilda Biržas rīkojumu, Birža drīkst piemērot Biedram sankcijas atbilstoši šo Noteikumu 8. nodaļai.

7.3.3. Biedrs, kam Birža ir izdevusi rīkojumu, sniedz rakstisku atbildi uz rīkojumu Biržas valdei. Ja Biedrs nepiekrīt Biržas rīkojumam, Biedrs to pamato atbildes vēstulē. Birža drīkst pieaicināt Biedra pārstāvi, lai apspriestu atbildi.

7.3.4. Ja Biržas valde pēc atbildes izskatīšanas ir pārliecināta, ka finanšu instrumentu tirgus un ieguldītāju intereses ir atbilstoši aizsargātas, pat ja nav izpildītas rīkojuma prasības, Birža anulē rīkojumu vai to daļēji vai pilnībā groza.

7.3.5. Biedrs drīkst apstrīdēt lēmumu, kuru Birža pieņēmusi pēc atbildes izskatīšanas, pēc tā izvēles Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras šķīrējtiesā vai Latvijas Komercbanku asociācijas šķīrējtiesā.

7.3.6. Rakstiskas atbildes uz rīkojumu iesniegšana, rīkojuma apstrīdēšana vai prasības iesniegšana noteikumos minētajai šķīrējtiesai neatbrīvo Biedru no viņa pienākuma izpildīt Biržas rīkojumu.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2006. gada 15.februārī un stājas spēkā 2006. gada 16. februārī)

7.4. Papildu ierobežojumu noteikšana Biedriem

7.4.1. Birža drīkst noteikt papildus prasības vai ierobežojumus Biedriem, ja šādu papildu prasību vai ierobežojumu piemērošana ir nepieciešama ar mērķi nodrošināt Biedra spēju atbilstoši izpildīt savas saistības vai nodrošināt finanšu instrumentu tirgus nepārtrauktu darbību vai ieguldītāju interešu aizsardzību. Papildu prasības vai ierobežojumus Birža var noteikt, piemēram, Biedra iekšējās kontroles sistēmas organizēšanai, darbinieku kvalifikācijai vai darījumu veikšanai Biržas tirdzniecības sistēmā.

7.4.2. Biržas valde ar lēmumu drīkst piemērot ierobežojumus Biedram, ja:

- 1) Biedrs atkārtoti nav izpildījis savas saistības pret klientiem vai citiem Biržas Biedriem, vai Biržu, kuras izriet no darījumiem Biržā;
- 2) Biedrs neievēro Likumu, šos Noteikumus vai citus Biržas noteikumus;
- 3) Biedra finansiālais stāvoklis rada iemeslu uzskatīt, ka nav atbilstoši aizsargātas Biedra klientu intereses.

8. Sodi

8.1. Soda veidi

Ja Biedrs vai tā darbinieks ir pārkāpis Finanšu instrumentu tirgus likumu vai Biržas noteikumus, Biržas valde Biedram drīkst piemērot šādus sodus:

- 8.1.1. izteikt brīdinājumu;
- 8.1.2. uzlikt soda naudu;
- 8.1.3. apturēt darbību Biržā;
- 8.1.4. anulēt Biedra statusu Biržā.

8.2. Brīdinājuma izteikšana

8.2.1. Biržas valde ar tās lēmumu drīkst izteikt brīdinājumu Biedram gadījumā, ja ir pārkāpts Finanšu instrumentu tirgus likums vai Biržas noteikumi vai, ja Biedrs, tā valdes locekļi vai darbinieki nav izpildījuši vai atbilstoši nepilda Biržas rīkojumu.

8.2.2. Birža nekavējoties rakstveidā brīdina Biedru par brīdinājuma izteikšanu un veicamajām darbībām pārkāpuma novēšanai.

8.3. Soda naudas uzlikšana

8.3.1. Biržas valde ar tās lēmumu drīkst uzlikt soda naudu Biedram, ja Biedrs, tā valdes loceklis vai darbinieks ir atkārtoti pārkāpis Likumu vai Biržas noteikumus, atkārtoti neievēro vai neizpilda Biržas rīkojumu vai ir būtiski pārkāpis Finanšu instrumentu tirgus likumu vai Biržas noteikumus. Soda naudu Biržas valdes var uzlikt arī gadījumos, ja Biedra darbības ir kaitējušas ieguldītāju vai cita Biedra interesēm. Valde drīkst uzlikt soda naudu arī par katru konstatēto pārkāpumu atsevišķi.

8.3.2. Biržas valde par šo Noteikumu 8.3.1.punktā minētajiem pārkāpumiem var uzlikt soda naudu no 50 līdz 2000 latiem. Pieņemot lēmumu par soda naudas apmēru, Biržas valde ņem vērā pārkāpuma raksturu, kā arī izvērtē iespējamās sekas, kas varētu rasties savlaicīga pārkāpuma nenovēršanas gadījumā.

8.3.3. Birža rakstveidā informē Biedru par soda naudas uzlikšanu un norāda termiņu, kurā jāveic soda naudas samaksa.

8.4. Biedra darbības Biržā pārtraukšana

8.4.1. Biržas valde drīkst aizliegt Biedram lietot Tirdzniecības sistēmu un pārtraukt Biedra darbību Biržā, ja:

- 1) Biedrs neizpilda Biržas izdoto rīkojumu;
- 2) Biedrs neievēro ierobežojumus, kurus Birža saskaņā ar Noteikumu 7.4. punktu ir piemērojusi Biedram;
- 3) ja Biedrs ir zaudējis tiesības sniegt ieguldījumu pakalpojumus (ir anulēta licence);
- 4) Biedrs būtiski vai atkārtoti ir pārkāpis šo Biržas noteikumu vai Finanšu instrumentu tirgus likuma prasības;
- 5) Biedrs nepilda Biržas noteikumu vai Finanšu instrumentu tirgus likuma prasības;
- 6) pēc Biržas domām Biedra finansiālais stāvoklis neļauj turpināt attiecīgā Biedra ieguldījumu darbības, neapdraudot ieguldītāju, citu Biedru un Biržas intereses vai nekaitējot tām.

8.4.2. Birža nekavējoties rakstveidā informē Biedru par lēmumu pārtraukt attiecīgā Biedra darbību vai aizliegt Biedram izmantot Tirdzniecības sistēmu, pamatojoties uz gadījumiem, kas minēti šo Noteikumu 8.4. punktā, norādot nosacījumus, kas Biedram ir jāizpilda, lai Birža anulētu šādu lēmumu.

8.4.3. Veicot būtiskus grozījumus norēķinu līguma nosacījumos, kuru Biedrs noslēdzis ar Latvijas Centrālā depozitārija dalībnieku, kas ir kredītiestāde, Biržas valde drīkst piemērot ierobežojumus Biržas darījumu apjomam, kādu drīkst veikt Biedrs, un/vai pārtraukt Biedra darbību Biržā, līdz Birža ir pārliecinājusies par Biedra spēju izpildīt no darījumiem Biržā izrietošās saistības.

8.4.4. Biržas valde drīkst pārtraukt Biedra darbību Biržā uz laiku līdz sešiem (6) mēnešiem. Ja Biedrs Biržas noteiktajā laika posmā novērš apstākļus, uz kuriem pamatojoties Biedra statuss tika pārtraukts, Biržas valde anulē lēmumu par Biedra statusa pārtraukšanu un atjauno Biedra tiesības izmantot Tirdzniecības sistēmu.

8.4.5. Biedra darbības pārtraukšana, pamatojoties uz šo Noteikumu 8.4.3. punktā minētajiem gadījumiem, neatbrīvo Biedru no pienākuma samaksāt dalības maksu arī par to laika periodu, kad Biedra darbība bija pārtraukta.

8.4.6. Birža nekavējoties ievieto paziņojumu Tirdzniecības sistēmā par attiecīgā Biedra darbības pārtraukšanu.

8.5. Biedra statusa anulēšana

8.5.1. Biržas valdei ir tiesības anulēt Biržas biedra statusu ja:

- 1) Biedrs, tā valdes vai padomes loceklis vai darbinieks ir būtiski vai atkārtoti pārkāpis Biržas noteikumu vai Likuma prasības;
- 2) Biedra finansiālais stāvoklis neatbilst Biržas noteikumu prasībām;
- 3) Biedra darbinieku, kuri veic darbību Tirdzniecības sistēmā, kvalifikācija neatbilst šajos Noteikumos noteiktajām prasībām;
- 4) Biedrs neizpilda Biržas valdes lēmumu vai Biržas rīkojumu noteiktā termiņā, saskaņot Biedra darbību atbilstoši Biržas noteikumu vai Finanšu instrumentu tirgus likuma prasībām;
- 5) Biedrs apzināti ir sniedzis nepatiesu informāciju Biržai, Biedra statusa iegūšanai vai darbības laikā Biržā;

6) Biedra statuss ir pārtraukts uz sešiem mēnešiem, un Biedrs nav spējis novērst apstākļus, kas izraisījuši šādu pārtraukumu.

8.5.2. Biržas valdei ir tiesības anulēt Biržas biedra statusu, ja Biedrs sešus mēnešus nav izmantojis Tirdzniecības sistēmu un veicis darījumus ar finanšu instrumentiem.

8.5.3. Biržas biedra statusu var anulēt, ja ir uzsākts Biedra likvidācijas process vai Biedrs ir pasludināts par maksātnespējīgu, ir uzsākta bankrota procedūra, kā arī ja pieņemts lēmums izbeigt Biedra darbību.

8.5.4. Birža nekavējoties ievieto paziņojumu Tirdzniecības sistēmā par Biržas biedra stausa anulēšanu attiecīgajam Biedram.

8.5.5. Biedru rakstveidā informē par lēmumu anulēt viņa biedra statusu. Šādā lēmumā norāda anulēšanas iemeslu un Biedra tiesības pieprasīt lēmuma papildu izskatīšanu Biržas valdē.

9. Biržas valdes lēmumu apstrīdēšana un strīdu izskatīšana

9.1. Biedram ir tiesības apstrīdēt Biržas valdes lēmumu par Biedra statusa pārtraukšanu vai statusa anulēšanu pēc tā izvēles Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras šķīrējtiesā vai Latvijas Komercbanku asociācijas šķīrējtiesā.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2006. gada 15.februārī un stājas spēkā 2006. gada 16. februārī)

9.2. Ja Biržas valde ir pieņēmusi lēmumu apturēt Biedra darbību, Biedram ir tiesības lūgt atkārtoti Biržas valdei izskatīt jautājumu, iesniedzot pamatojumu šādam lūgumam.

9.3. Ja Biržas valde nemaina lēmumu anulēt Biržas biedra statusu pēc šāda lēmuma otrreizējas izskatīšanas, Biedram ir tiesības iesniegt prasību pēc tā izvēles Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras šķīrējtiesai vai Latvijas Komercbanku asociācijas šķīrējtiesai.

9.4. Visus strīdus starp Biržu un tās Biedriem vai starp Biedriem, ja tie ir radušies par jautājumiem, kuri nav atrunāti savstarpējos līgumos, kurus nevar atrisināt ar pušu vienošanos, risina pēc prasītāja izvēles Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras šķīrējtiesa vai Latvijas Komercbanku asociācijas šķīrējtiesa. Šķīrējtiesas spriedumi ir galīgi un nepārsūdzami.

9.5. Ja Biržas noteikumos nav noteikts citādi, Biedram ir tiesības iesniegt prasību pēc Biedra izvēles Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras šķīrējtiesā vai Latvijas Komercbanku asociācijas šķīrējtiesā par Biržas rīkojumu vai Biržas valdes lēmumu, saskaņā ar kuru Biedram piemēroti sodi trīs mēnešu laikā no lēmuma par rīkojumu vai soda uzlikšanas datuma.

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2006. gada 15.februārī un stājas spēkā 2006. gada 16. februārī)

(ar grozījumiem, kas apstiprināti 2007. gada 30. oktobrī un stājas spēkā 2007. gada 1.novembrī)